

***YOUNG AND INNOVATIVE: HOW TO HELP YOUNG
ENTREPRENEURS BE MORE INNOVATIVE?***

DESIGN OPTIONS PAPER

Ezt a projektet az *Európai Unió Horizon 2020 kutatási és innovációs programja* támogatja. A támogatási szerződés azonosítója: Np. 713810

Ezt a projektet az Európai Unió Horizon 2020 kutatási és innovációs programja támogatja. A támogatási szerződés azonosítója: Np. 713810.

A projektet megvalósító konzorcium tagjai

Ewa Gross
Piotr Józefiak

Iwona Pietruszewska-Cetkowska, –
DOP development supervision

Paweł Szarek
Marcin Przybylski

Szép-völgyi Ákos, PhD
Fekete György

Mojca Cvirn
Simona Knežević Vernon

Tartalomjegyzék

1.1. A dokumentum létrehozásának indokai.....	4
1.2. A dokumentum szerkezete.....	6
1.3 A Partnerintézményi Kapcsolatépítés Plusz módszertana és a projekt megvalósítási terve.....	6
1.4 Fogalomhatározó.....	9
2. Fejezet: Felmérés.....	12
2.1 Az innovációs támogatási rendszer.....	12
2.2 Lengyelország.....	15
2.3 Magyarország.....	18
2.4 Szlovénia.....	21
2.5 A felmérés összefoglalása – a rendszer problémáinak feltárása.....	25
3. fejezet: A célcsoport leírása és a felmérésről készült beszámoló adatainak elemzése.....	29
3.1 Fiatal vállalkozók = “A 80-as években születettek”, “Az Y generáció”, “A MI generáció”.....	29
3.2 A felmérésről készült jelentés adatainak összehasonlító elemzése:.....	37
3.2.1 Az egyes szolgáltatások célcsoportjainak elemzése.....	37
3.2.2 Az ügyfelekkel való kommunikáció módjainak elemzése, az egyes szolgáltatások promóciója.....	38
3.2.3 Az egyes szolgáltatás típusok és módozatok elemzése.....	38
3.2.4 A személyzettel kapcsolatos követelmények elemzése.....	42
3.2.5 Az egyes szolgáltatásokhoz szükséges infrastruktúra elemzése.....	44
3.2.6 A szolgáltatások térítési díja megállapításának elvei.....	44
3.2.7 Az eredmények elemzése.....	45
3.2.7.1. A szolgáltatásokat igénybe vevők száma.....	45
3.2.7.2. Az egyes szolgáltatások elemzése a piaci valós igényeknek történő megfelelésük, valamint a szolgáltatások hatékonyságát befolyásoló tényezők szempontjából.....	47
3.2.8. Összefoglalás az innovációs ügynökségek számára problémát jelentő területekről valamint kapcsolódásukról az elemzésekben az egyes szolgáltatási jellemzőkről megállapított következtetésekhez (3.2.1 – 3.2.7).....	47
4. fejezet Ajánlások.....	52
4.1. Ajánlások a rendszerrel kapcsolatosan.....	52
4.1.1 AJÁNLÁS 1: “Te megtanítasz engem, én megtanítalak téged”.....	52
4.1.2 AJÁNLÁS 2: “Innovációt ösztönző kutatás és szolgáltatások –miért érdemes használni őket?”.....	53
4.1.3 AJÁNLÁS 3: “A rendszer hatékonyságának vizsgálata”.....	55
4.1.4 A rendszerrel kapcsolatos ajánlások összefoglalása.....	59
4.2 4.2 A vállalkozások támogatására szakosodott intézmények számára megfogalmazott ajánlások.....	60
4.2.1 AJÁNLÁS 1 "Kis lépések nagy célok felé".....	60
4.2.2 AJÁNLÁS 2: “Beszélgessünk!”.....	64

4.2.3 AJÁNLÁS 3: “A szabványosított dolgok nem mindig a legjobbat jelentik”	68
Összegzés.....	72
BIBLIOGRÁFIA:	73
AJÁNLOTT IRODALOM:	73
TÁBLÁZATOK, KÉPEK ÉS ÁBRÁK JEGYZÉKE:	74

1. fejezet. Bevezetés

1.1. A dokumentum létrehozásának indokai

Fiatal és innovatív vállalkozók

Ez a dokumentum a "Fiatalok és innovatívok – hogyan segítsük a fiatal vállalkozókat abban, hogy még innovatívabbak legyenek" című projekt eredményeként született. A projekt célja olyan ajánlások kidolgozása volt, melyek fejlesztik az innováció támogatási rendszerét a fiatal vállalkozók számára (30 éves életkorig), illetve amelyeket üzleti környezetre szakosodott szervezetek használhatnak fel (például innovációs ügynökségek) a fejlett szintű partnerkapcsolat építési módszerek alkalmazásával és terjesztésével az Európai Unió tagállamaiban.

A projektet megvalósító konzorcium

A projekt megvalósításában négy speciális vállalkozási környezetben működő szervezet vett részt Lengyelországból, Szlovéniából, és Magyarországból:

A Bydgoszcki Regionális Fejlesztési Ügynökség (projekt partner szervezet) – LENGYELORSZÁG – egy önkormányzati fenntartásban működő vállalati és vállalkozástámogatási szervezet, melynek fő céljai a alábbiak szerint határozhatók meg:

- olyan tevékenységek, amelyek támogatják a vállalkozásfejlesztést a régióban,
- új befektetések vonzása, melyek új munkahelyek megteremtését segítik elő.

A Bydgoszcki Regionális Fejlesztési Ügynökség szorosan együttműködik a vállalkozásokkal, a kutató és akadémiai intézetekkel, a helyi és központi közigazgatási rendszerrel, annak érdekében, hogy kezdeményezze a kapcsolatok kialakulását közöttük, valamint elősegítse azt, hogy a helyi gazdasági lehetőségek a lehető leghatékonyabb módon legyenek kihasználva. Ezen felül együttműködnek a vállalkozókkal és vállalkozói intézményekkel a képzés területén, különféle workshopok megszervezésével, valamint a vállalkozói attitűd terjesztésével és ösztönzésével a régióban. A Bydgoszcki Regionális Fejlesztési Ügynökség ezen kívül szoros kapcsolatot tart a helyi piac összes ágazatával, melyek közül a legjelentősebbek a következők: programozói és informatikai szolgáltatások, információ feldolgozás, autóipar; szerszámpipari, fröccsöntött és műanyagipari termékek.

Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség (projekt partner szervezet) – MAGYARORSZÁG –

az elmúlt 10 év folyamán a Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy Közép-Dunántúl egy kiemelkedő innovációs tevékenységekkel rendelkező régióvá váljon. A Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség fő célja egy regionális innovátorokból és az ebben érdekelt partnerekből álló együttműködő hálózat létrehozása. A szervezet alapvető filozófiájának megfelelően az ügynökség tevékenységei állandóan megújulnak, követve az innováció keresleti és kínálati oldaláról jelentkező irányvonalakat. A hazai és nemzetközi projektek

révén a szervezet gyarapította szakértői tudásbázisát, társadalmi tőkéjét, valamint a régió innovátorai, illetve kis- és középvállalkozásai számára elérhetővé tette a nemzetközi hálózatokat.

A Ljubljana Technológiai Park (projekt partner szervezet) – SZLOVÉNIA – az egyik legkiemelkedőbb nemzeti szintű érdekelt partnerintézmény az innováció- és tudásalapú vállalkozói szférában, Szlovéniában, mely átfogó vállalkozói támogatást nyújt tehetséges vállalkozók és vállalatok számára, ideértve az üzleti tervek vizsgálatát, üzleti és technológiai tanácsadás, valamint az üzleti és stratégiai partnerek felkutatását is. A Ljubljana Technológiai Park 300 tagvállalatot egyesít magában. Mivel a Ljubljana Technológiai Park innovációs csomópontként működik, ezért az egyik legfontosabb feladata az, hogy speciális támogató szolgáltatásokkal támogassa a tehetséges vállalkozókat, mentorálja őket, hozzáférést nyújtson számukra a különféle finanszírozási forrásokhoz, valamint hídként működjön a kkv-k és nagyvállalatok között, melynek során stratégiai párosítás révén választja ki a számukra megfelelő kezdő vállalkozásokat.

A Toruni Regionális Fejlesztési Ügynökség (projekt vezető) – LENGYELORSZÁG – 1995 óta aktívan támogatja a helyi vállalkozásokat (főként kkv-kat), és ily módon aktívan befolyásolja a gazdasági fejlődést a Kujávia-pomerániai (K&P) vajdaságban. Ezt a regionális és a helyi hatóságok állapították meg. Jelenleg a Toruni Regionális Fejlesztési Ügynökség a legnagyobb vállalkozás támogató szervezet, a K&P vajdaságban, ezen kívül az egyik legerősebb ügynökségként működik Lengyelországban. Együttműködik a Fejlesztési Minisztériummal. Az ügynökség részt vesz különféle rendezvények és konzultációk megszervezésében, melyek leginkább a KKV-k támogatását célozzák meg. A Toruni Regionális Fejlesztési Ügynökség közvetítőként működik a lengyel Vállalkozásfejlesztési Ügynökség (kormányhivatal) által vezetett Innovatív Gazdaság Operatív Program végrehajtásában.

A projekt finanszírozásának forrása

A projekt pénzügyi finanszírozása a Horizont 2020 program által biztosított forrásokból az INNOSUP 5 program: "egymástól történő tanulás az innovációs ügynökségek számára" keretén belül valósult meg.

A Tervezési Opciók Tanulmány célja és célcsoportja

E tanulmány célja az innováció támogatásának területén, valamint az üzleti környezetre szakosodott szervezetek szakpolitikai döntéshozói számára kidolgozott ajánlások közzététele.

Ajánlások

A fiatal vállalkozók innovációjának támogatási rendszerének fejlesztésére vonatkozó ajánlások kidolgozása egyrészt a jelenleg elérhető szolgáltatásokról, programokról történő felmérés eredményeire, másrészt a projekt partnereknek a innovációt ösztönző szolgáltatások nyújtása, valamint egyéb projektjeik megvalósítása folyamán szerzett saját tapasztalataira alapozódott.

1.2. A dokumentum szerkezete

E tanulmány szerzőinek célja, hogy a dokumentum útmutatóként, sőt eszközként szolgáljon a meglévő szolgáltatások elsősorban az innovációt ösztönző jellegű szolgáltatások elemzéséhez és fejlesztéséhez, melyek kedvezményezettjei elsősorban a fiatal vállalkozók, valamint új szolgáltatások bevezetéséhez.

A **2. fejezet** információkat tartalmaz a partner intézmények országaiban működő innovációs támogatási rendszer jelenlegi állapotáról.

A **3. fejezet** az innovációs támogatási rendszer célcsoportjának és a fiatal (legfeljebb 30 éves életkorú) vállalkozók számára nyújtott innovációt ösztönző jellegű szolgáltatások leírását tartalmazza a projekt keretében elvégzett feltáró jelentésben figyelembe vett eszközök és szolgáltatások összehasonlító elemzésének eredményeivel és következtetéseivel együtt. A dokumentum e részének összefoglalójában egy leírás található mindazokról az általános és konkrét kérdésekről, melyek az imént említett összehasonlító elemzés következtetéseiből fakadnak, illetve a partneri találkozók során merültek fel.

A **4. fejezet** azokat a projekt rendezvények során kidolgozott ajánlásokat tartalmazza, melyek a 3. fejezetben felmerült kérdésekre szolgálnak válaszként.

A dokumentumhoz az alábbi mellékletek tartoznak még:

- egy a projekt témaköréhez kapcsolódóan javasolt művekből álló irodalomjegyzék
- egy bibliográfia
- egy részletes leírás a Partnerintézményi Kapcsolatépítés Plusz módszertanáról
- egy feltáró jelentés.

1.3 A Partnerintézményi Kapcsolatépítés Plusz módszertana és a projekt megvalósítási terve

A Partnerintézményi Kapcsolatépítés Plusz (Twinning +)¹

A Partnerintézményi Kapcsolatépítés Plusz az eredeti INNO-Partnering Fórum módszerének egyfajta kiterjesztése. Ez nemcsak az ügynökségek jó gyakorlatának egymás közötti átvételét jelenti, hanem lehetőséget biztosít a jó gyakorlatok közös tervezésére és végrehajtására is. A Partnerintézményi Kapcsolatépítés Plusz alapötlete az, hogy az innováció támogatói intézmények közösen keresnek megoldást az innovációs támogatási rendszerek közös kihívásaira. A cél az, hogy kollektív tapasztalataik és tudásuk révén új és jobb megközelítési módokat fejlesszenek ki az innováció támogatási

¹ Partnerintézményi Kapcsolatépítés Plusz (Twinning +), p. 2-3, <https://ec.europa.eu/easme/sites/easme-site/files/Paper-Twinning-advanced-methodology.pdf>

rendszerében felmerülő problémák kezelésére. Az elért eredmények a Tervezési Opciók Tanulmányban kerülnek dokumentálásra, amely azonosítja és dokumentálja a megvalósítási lehetőségeket, iránymutatásokat és a végrehajtás mindazon alternatíváit, melyeket a partnerek a probléma megoldása során tapasztaltak, és egyben javasolnak egy ügynökséget is, amely érdekelt a javasolt jobb gyakorlat megvalósításában.

A projekt megvalósítási terve

A projekt 3 fő fázisra tagolódik:

1. Feltáró jelentés készítése a felmérésekről

A projekt céljának eléréséhez vezető első lépés egy a projekt partnerek és az üzleti környezetre szakosodott szervezetek által a régiójukban használt innovációs támogatási eszközökre kiterjedő felmérés volt. E feladat céljára egy olyan speciális sablont használtak fel, amely lehetővé tette a részletes információk összegyűjtését az adott régió üzleti környezet szervezésére szakosított intézménye által nyújtott innovációt ösztönző szolgáltatásokról. Ez az eszköz az alábbi adatok visszakeresését könnyítette meg:

- a szolgáltatásokat igénybe vevők csoportjai,
- a szolgáltatásokat igénybe vevőkkel történő promóciós és kommunikációs tevékenységek módozatai,
- a szolgáltatások által lefedett témakörök,
- a szolgáltatás nyújtás módozatai,
- a személyzet képzettségével szemben támasztott követelmények,
- a szükséges technikai infrastruktúra,
- szolgáltatási díjak,
- hatékonyság.

Mindezen információk alapján a szolgáltatások összehasonlító elemzése speciális szempontok szerint ment végbe, mely általános témák (általános problémakörök) meghatározásának alapjául szolgált, egyben kiindulási pontként is szolgálva a partnertalálkozók lebonyolított vitaülések számára (*egymástól történő tanulás*).

2. Tanulás egymástól

A projekt megvalósítása során összesen 4 rendezvényt tartottak; mindegyik partner egy-egy találkozó megrendezéséért volt felelős.

A projektindító találkozó Bydgoszcz városban került megrendezésre 2016. június 14-15-én. A találkozó témája az innovációs támogatás eszközeinek és az innovációt ösztönző szolgáltatások felméréséből adódó első következtetések voltak. A partnereknek lehetőségük volt arra, hogy megismerjék a

Bydgoszcki Regionális Fejlesztési Ügynökség munkamódszereit, szolgáltatásait, valamint a Bydgoszcki Regionális Fejlesztési Ügynökség külső partnereinek szolgáltatásait, melyek szintén az innováció támogatását hivatottak szolgálni a projekt a célcsoportja számára. A találkozó meghívott vendégei részt vettek Mateusz Lebedziński, két Varsói Egyetem Vállalkozói Inkubátorának koordinátora által vezetett műhelymunkában is, amelynek célja az volt, hogy a vendégek részletesebben megismerjék mindazokat a vállalkozók által megtapasztalt problémákat, melyek az innováció megvalósítása és a magas szintű innovációs szolgáltatási tevékenységek végrehajtása során merülnek fel.

A következő találkozóra Magyarországon került sor 2016. augusztus 22-23-án. A résztvevőknek lehetőségük nyílt a KDRIÜ szolgáltatói tevékenységének helybeni megismerésére. A találkozó során a feltáró jelentésben jelzett általános problémák kerültek megvitatásra, melyek speciális problémakörök kidolgozását követelték meg (rendszerproblémák, valamint olyan problémakörök, amelyek közvetlenül kapcsolódnak az üzleti környezetre szakosodott szervezetek tevékenységeihez). A célcsoport számára alkalmazandó innováció fogalma definíciójáról szóló vita fontos része volt a találkozásnak. Ezen túlmenően, a partnereknek arra is a lehetőségük volt, hogy egy ezüst kiválósági jelvényes magyarországi informatikai klaszter koordinátor által vezetett műhelymunkán is részt vegyenek. A workshop tematikája részletesen bemutatta mindazokat a módszereket, amelyeket a klaszter alkalmaz a fiatal vállalkozók támogatására, valamint a velük történő együttműködésre.

A harmadik találkozó megrendezésére a Ljubljana-i Technológiai Parkban került sor 2016. szeptember 26-27-én. A partnerek tanulmányozták a Technológiai Park fiatal vállalkozókkal történő együttműködése során alkalmazott módszereket, a Park szolgáltatásait, valamint a Park által megvalósított projekteket. A találkozáson a megbeszélés középpontjában, többek között az előző találkozáson részletesen leírt konkrét problémák álltak, melynek közvetlen fejleményeként olyan ajánlások születtek meg, amelyek arról szólnak, hogyan lehetne javítani az innováció támogatási rendszerét a fiatal vállalkozók körében, és ezeket az ajánlásokat olyan döntéshozók számára címezték meg, akik felelősek a magas szintű innovációs politika kialakításáért; emellett üzleti környezetre szakosodott szervezetek és vezető szintű innovációs ügynökségek számára is készültek iránymutatások. Ahhoz, hogy a végső ajánlások jobban megfeleljenek a célcsoport igényeinek (legfeljebb 30 éves életkorú vállalkozók), ezek jellemzői is megvitatásra kerültek a találkozáson.

A konzorcium vezetője, azaz a Toruni Regionális Fejlesztési Ügynökség volt a házigazdája a legutóbbi találkozásnak. Erre 2016. november 8-9-én került sor a Toruni Technológiai Parkban, mely az ügynökség irányításával működik. A találkozó legfontosabb eseménye egy konferencia volt, melyen a partnereken kívül a Kujávia-pomerániai vajdaság innovációs politikájáért felelős döntéshozók, valamint az üzleti környezetre szakosodott szervezetek képviselői is részt vettek. A konferencián a kidolgozott ajánlások e dokumentummal együtt kerültek bemutatásra első alkalommal a nagyközönség előtt. Ez is

hozzájárult ahhoz, hogy egy általános vita alakult ki a fiatal vállalkozók által igénybe vehető működő rendszerekről és az innovációt támogató eszközök használatáról. Ezen túlmenően, a partnerek megismerték a Toruni Regionális Fejlesztési Ügynökség fiatal vállalkozók számára kifejlesztett munkamódszereit (ezen kívül sor került egy látogatásra is a Toruni Smart Space Inkubátorházban), valamint azokat a projekteket, amelyeket Toruni Regionális Fejlesztési Ügynökség és a vele együttműködő azon intézmények melyeknek ügyfelei kis- és középvállalkozói csoportba tartozó vállalkozók alkotják, beleértve a Fiatal és Innovatív Vállalkozók Projekt célcsoportját is. A legutóbbi találkozó előzménye e dokumentum elkészítése volt.

3. A Tervezési Opciók Tanulmány és a projekt eredményeinek terjesztése

A legfontosabb műveletek elvégzését követően a partnerek megkezdték a Tervezési Opciók Tanulmány terjesztését, bemutatva a szélesebb közönség előtt a projektben elért eredményeket.

1.4 Fogalomhatározó

Az alábbi táblázat tartalmazza az e tanulmányban használt legjelentősebb fogalmak meghatározását.

1. Táblázat. Fogalomhatározó

Fogalom	Fogalom meghatározása / alkalmazása szövegkörnyezetben
Fiatal vállalkozók²	vállalkozók, 30 éves életkor alatt
innováció³	Egy új, vagy jelentősen javított termék (áru vagy szolgáltatás) vagy eljárás beindítása, új marketing-módszer, vagy új szervezési módszer bevezetése az üzleti gyakorlatban, munkahelyi szervezetben, vagy a környezettel történő kapcsolatokban. Előfeltétel, hogy minimális követelmény legyen egy újítás a termék, eljárás, marketing módszer, vagy szervezési módszerrel szemben, hogy az új (vagy jelentősen fejlesztett) legyen a vállalat számára. Azok a termékek, eljárások és módszerek, amelyeket a vállalat elsőként fejlesztett ki, valamint azok, amelyek már asszimilálódtak más vállalatok vagy intézmények keretébe is ide sorolandók.
innovációs támogatási rendszer	Valamennyi állami és magán szervezet, köztük: <ul style="list-style-type: none"> • innovációs támogatási politikák felelős döntéshozói (hatóságai) és döntéshozókhöz kapcsolódó szervezetei (például speciális kormányzati szervek) • K + F szektoron belüli intézmények (állami egyetemek és magán kutatóintézetek, független laboratóriumok, stb.) • Üzleti környezetre szakosodott szervezetek (definíciójukat - lásd alább)

² Fiatal vállalkozók Európában: értékelések, attitűdök, politikák

³ A tudományos és technikai jellegű tevékenységek mérése. Oslói kézikönyv – Iránymutatások innovációs adatok gyűjtéséhez és értelmezéséhez

Fogalom	Fogalom meghatározása / alkalmazása szövegkörnyezetben
	<ul style="list-style-type: none"> vállalkozók, akiknek célja, hogy az innováció ösztönzése és támogatása és ugyanezen folyamat beindítása.
Üzleti környezetre szakosodott szervezetek	<p>Az innovációs rendszer intézményei azok, melyek küldetése a vállalkozók támogatása, miközben innovációt ösztönző szolgáltatások révén innovációs folyamatot indítanak be. Ezek az intézmények foglalkoznak az innováció, hatékony vállalatfejlesztési eszközként történő megismertetésével, valamint üzleti ismeretek oktatásával az innováció és innováció menedzsment megvalósítása során.</p> <p>Az üzleti környezetre szakosodott szervezetek csoportjába tartoznak többek között az innovációs ügynökségek, a technológiai parkok, fejlesztési ügynökségek, üzleti inkubátorok és gyorsítók (különösen a technológiai profilúak), stb.</p>
Az innováció terjesztési politikájáért felelős döntéshozók	<p>Ezek olyan szervezetek, melyek feladata, hogy alapokat és előfeltételeket teremtsenek meg az innováció alapú vállalkozásfejlesztés számára kedvező környezet kialakításához, valamint felügyelik az innovációs rendszer egészének működését a maguk szintjén.</p>
Az innovációs támogatási politikákért felelős döntéshozók partnerintézményei	<p>A döntéshozók megbízása alapján ezek a szakosodott intézmények készítenek iránymutatásokat az innovációs politika számára.</p>
innovációt ösztönző szolgáltatás⁴	<p>Minden olyan intézkedés, mely arra szolgál, hogy a vállalkozások meglévő technológiai folyamatai fejlődjenek, vagy egy új folyamat, termék vagy szolgáltatás kerüljön bevezetésre.</p>

⁴ -innovációt támogató szolgáltatáscsomag kiépítése technológiai transzfer központokban

1. ábra: A projekt megvalósítási terv vázlata

Forrás: Maga a tanulmány

2. Fejezet: Felmérés

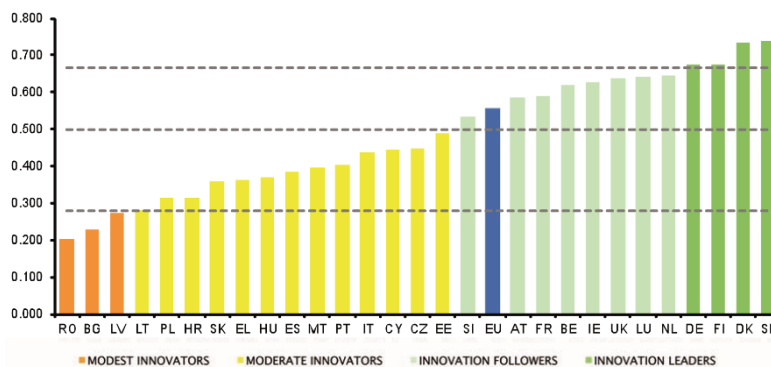
2.1 Az innovációs támogatási rendszer

Az úgynevezett fejlődő államok részéről történő egyre nagyobb gazdasági nyomás következtében csak akkor lehetséges, az öreg kontinens vállalatai és régiói versenyképességének dominanciájának fenntartása, ha a termékek, a gyártási folyamatok és a szervezeti kultúra állandó fejlődésben van. Éppen emiatt az innovativitás úgy jelenik meg, mint a társadalmi és gazdasági fejlődés legfontosabb tényezője az Európai Unió legfontosabb stratégiai dokumentumaiban, mint például az "Európa 2020 stratégia".^{5,6}

Az Európa 2020 stratégia céljainak megvalósítása során a kis- és közepes vállalkozások meghatározó szerepet játszanak, egyrészt azzal, hogy ők alkotják az összes vállalkozás túlnyomó többségét, általános gazdasági növekedést generálva, másrészt a stabil munkahelyek megteremtésével. Ugyanakkor az e csoportba tartozó vállalkozások továbbra is viszonylag kevésbé innovatívák, melynek következményeként kevésbé versenyképesek a saját belső piacukon, valamint a más államokban működő partnerekkel történő összehasonlításban.

Ez a negatív tendencia kiemelkedően figyelemreméltó az Európai Unióhoz 2004-ben és azt követően csatlakozó államok tekintetében. Amint az "Innovatív Unió Ponttáblázat 2015" is illusztrálja, ezen államok közül egyik sem tartozik az *innováció vezető államai* közé. Mindössze Szlovénia tagja a *követői csoportnak*, de az innovációs szintje még itt is alacsonyabb, mint az Európai Unió átlaga.

1. Diagram: Az innováció szintje az EU tagállamaiban

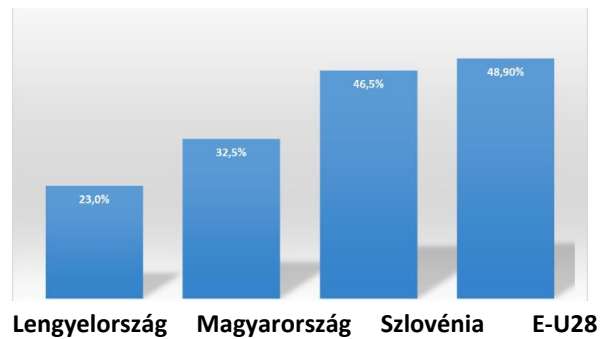
A lengyel Vállalkozásfejlesztési Ügynökség által elvégzett kutatás eredményei nem csak azt a nagy távolságot jelzik, amely elválasztja az "új" államokat a "rég" uniós államoktól, hanem azokat a

⁵ Regional Innovation Systems in Poland [Regionális innovációs rendszerek Lengyelországban], Polish Agency of Entrepreneurship Development, 2013. p. 29

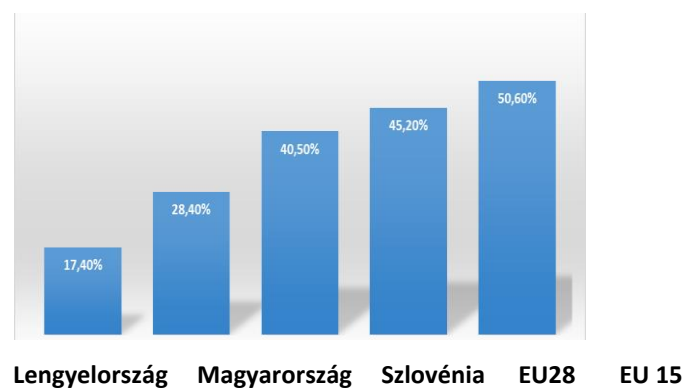
⁶ Europe 2020 – Strategy for intelligent and sustainable development fostering the social inclusion [Európa 2020 – stratégia az intelligens és fenntartható fejlődésért a társadalmi esélyegyenlőség elősegítése érdekében], Communicate of the European Commission, COM(2010)2020, final version, Brussels, 3rd March 2010

különbségeket is, amelyek az egyes, már sok éve hasonló módon, központilag irányított gazdaságokban működő projekt partnerek között állnak fenn.

2. Diagram: A vállalkozások és az innovativitás általános aránya (2012)

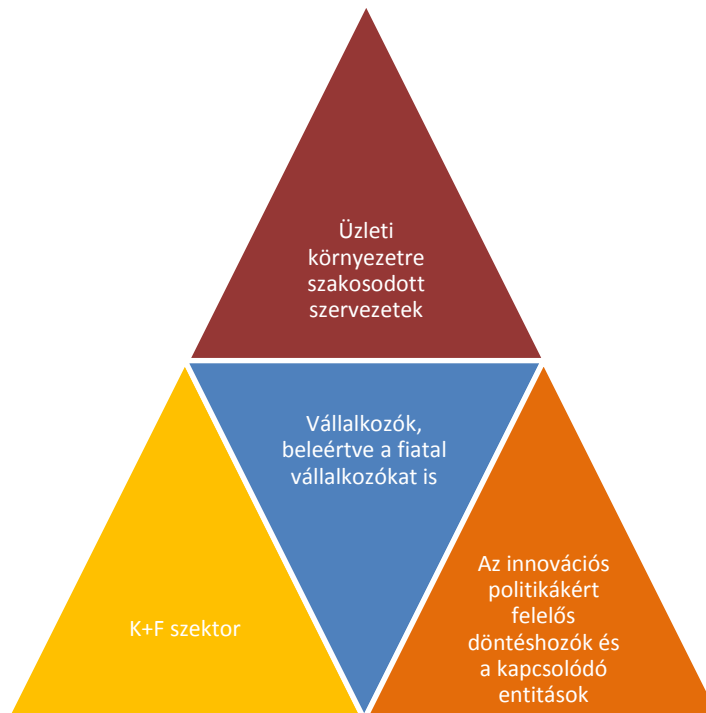

3. diagram. Az innovációk összes aránya – kkv. szektor

Mindezen hátrányos trendeket meg lehet változtatni egy hatékonyan működő innovációs támogatási rendszerrel.

2. ábra: Az innovációs támogatási rendszer szereplői

Forrás: maga a tanulmány

Amint az a fenti ábrán is látható, az innovációs támogatási rendszer nemzeti, regionális, sőt helyi szinten is elvi megközelítésben egyaránt a négy fő entitás által felépített csoportra épül:

- **vállalkozók**, akik a rendszer középpontjában állnak, mivel ők felelősek az innovációs folyamatok bevezetéséért, megtervezéséért és végső beindításáért. Közöttük egyedi csoportot alkotnak a fiatal vállalkozók, akik gyakran hajlamosak magasabb kockázatokat is bevállalni. Ugyanakkor egy vállalkozás egy szorosan meghatározott gazdasági környezetben működve, az innováció beindításának folyamata során gyakran függő viszonyba kerül a többi entitástól, melyekkel együtt, közösen alakítják ki a rendszert.
- **állami szektor**, melyek alatt, a szinttől függően értjük a regionális, vagy helyi hatóságokat, valamint a kapcsolódó intézményeket, mint például a szakosodott ügynökségek, hivatalok stb. A közsféra leggyakrabban az innovációt támogató politika kialakításáért és bevezetésért felelős saját szintjén (szakhatóságok esetében alacsonyabb szinten), valamint azokért az eszközökért, melyek operatív eszközként szolgálnak a szakpolitikai iránymutatások végrehajtásához. Az ilyen típusú eszközök között mindenekelőtt a stratégiai dokumentumokat kell említeni (ilyenek például a regionális innovációs stratégiák is), de emellett például a pénzügyi eszközök, mint például a közvetítő intézmény közreműködésével rendelkezésre bocsátott források a fogadó intézmény számára (ilyenek például a fent említett szervek).

- **K+F szektor**, amely a vállalkozók mellett, döntő szerepet játszik lényeges területeken az innováció bevezetéséhez kapcsolódóan. Az innovációs rendszernek ebben az ágazatában működő entitások energikus tevékenysége vezet tudásalapú gazdasághoz.
- **Üzleti környezetre szakosodott szervezetek**, melyekhez többek között besorolhatók az innovációs ügynökségek, a tudományos és technológiai parkok és más szervezetek, amelyek különféle innovációs támogatási szolgáltatásokat nyújtanak olyan vállalkozók számára, akik nem tevékenykednek sem a közsférában, sem a kutatási vagy fejlesztési szektorban. Ezek a szervezetek nagyon fontos szerepet töltenek be az innováció bevezetésének folyamatában, mivel a K+F szektorhoz kapcsolódó szervezetek mellett főként ők nyújtanak innovációt ösztönző jellegű szolgáltatásokat, és ők is meglehetősen gyakran felelősek a regionális innovációt támogató politikák megvalósításáért.

A "Fiatalok és Innovatívak...." Projektben résztvevő partnerek országaiban az innováció támogatásának megvan a maga specialitása. Ezek rövid jellemzése az alábbiakban olvasható.

2.2 Lengyelország

A lengyel gazdaság innovativitásának növelését célzó alapvető stratégiai dokumentum a "**Az innovativitás és gazdasági hatékonyság stratégiája - Dinamikus Lengyelország 2020**" (SIEE) címet kapta. A dokumentumban kitűzött fő cél a "magas versenyképességű (innovatív és hatékony) gazdaság, mely a tudáson és az együttműködésen alapul". Ebből két speciális cél:

1. A jogi és pénzügyi környezetnek az innováció és a hatékony gazdaság igényeihez igazítása,
2. Az innováció ösztönzése a tudás és a munka hatékonyságának növelése révén,

Ahhoz, hogy ezek a célok megvalósíthatók legyenek, a dokumentum szerzői ajánlásokat dolgoztak ki hatféle irányba, amelyek közül a kis- és középvállalkozások számára nyújtott innovációs támogatási rendszer szempontjából a legfontosabbak a következők:

- 1.1. Könnyű hozzáférés biztosítása a pénzügyi forrásokhoz a fejlesztés mindegyik fázisában, különös tekintettel a magas kockázati tőkére, valamint a kis- és középvállalkozásokra
- 2.1 A tudomány magasabb szintű és hatékony művelése Lengyelországban, megerősítve kapcsolatait a gazdasággal, valamint a tudomány nemzetközi versenyképességének a növelése.
- 2.2 Keretrendszerek megteremtése a hatékony innovációs politika működtetéséhez
- 2.3 Az együttműködés támogatása az innovációs rendszeren belül.

Regionális szinten a pro-innovatív innovációs politika formálásának alapidokumentumai a **Regionális Innovativitás Stratégiái**.

Más dokumentumoknak is jelentős hatásuk van az innováció támogatási rendszerre Lengyelországban - ezek képezik a stratégiai dokumentumok által kijelölt fejlesztési irányok finanszírozásának az alapját. Az operatív programok, ezek közül különösen az **Intelligens Növekedés Operatív Program 2014-2020** nagyon fontos fejlesztési eszközök ezen a területen. Ezek fő célja a vállalkozások innovativitásának erősítése a kutatási és fejlesztési tevékenységek támogatásával, valamint a növelni azoknak a potenciális vállalkozásoknak a számát, amelyek részt vesznek ezekben a programokban. A **Tudás, Oktatás, Fejlesztés Operatív Program 2014-2020** a kompetencia, az emberi erőforrások tudásszintjének és a társadalmi innováció erősítésére összpontosít a **Regionális Operatív Programokkal** együtt.

Az itt bemutatott rendszer egy másik fontos eleme a **National Intelligence Specializations (NIS) /Nemzeti szintű tudás szakpolitikai irányai/**, vagy másként, a gazdasági területek specifikációja, mely mélyreható elemzések eredményeként jött létre, és amely a legnagyobb esélyt adja ahhoz, hogy potenciális hozzáadott érték jöjjön létre, és a növekedjen a lengyel gazdaság versenyképessége a külföldi piacokon. A NIS szorosan kapcsolódik az operatív programokhoz, amelyek preferenciája az azokban foglalt szektorok vagy projektek finanszírozásának elősegítése, és bizonyos esetekben a NIS-ben foglaltakat követelmény kritériumként írják elő azoknak a pályázóknak a számára, akik vállalkozásuk finanszírozásához forrásokat keresnek. A regionális operatív programok szintjén a NIS ellenpontja a Regional Intelligence Specializations (RIS) /Regionális szintű tudás szakpolitikai irányai/.

Az innovációs támogatás nem korlátozódik csak a dokumentumokra. További, vagy talán elsősorban olyan szervezetekből áll, amelyek létrehozzák a dokumentumokat, illetve követik a dokumentumokba foglalt ajánlásokat, amelyek életre keltik az innovációt ösztönző politikát. Kormányzati szinten számos miniszter és nekik jelentést küldő iroda részt vállal benne, de a legfontosabb szerepe ezen a területen a **fejlesztési miniszternek** van. Ő az a koordinátor, aki felelős a SIEE /Az innovativitás és gazdasági hatékonyság stratégiája - Dinamikus Lengyelország 2020/ végrehajtásáért és iránymutatásaiért. A miniszternek szintén felelős a gazdaságpolitikáért, valamint azon feltételek megteremtéséért, amelyek előmozdítják a vállalkozások fejlődését Lengyelországban. Fontos szerepe van az innovációs politika alakulásában a **tudományos és felsőoktatási miniszternek** is, aki finanszírozza és felügyeli a tudományos szervezetek működését, valamint befolyásolja a kutatások minőségét és irányait.

Az innovációs támogatási rendszer intézményeinek egy másik nagyon fontos elemét képezik a kormányzati szervek. A legfontosabbak közülük: a **Lengyel Vállalkozásfejlesztési Ügynökség (PAED)** és a **Nemzeti Kutatási Fejlesztési Központ (NCRD)**. Az elsőként említett szervezet feladata jelentés készítése a fejlesztési miniszter számára a "kis- és középvállalkozások (kkv-k) innovációs és kutatási tevékenységének támogatására gazdasági és fejlesztési programok megvalósításáról, regionális fejlesztés, az export növelése, az emberi erőforrások fejlesztése és új technológiák alkalmazása". A

másodikként említett szervezet jelentéseket készít a tudományos és felsőoktatási miniszter számára és ellátja a tudományos, technológiai és innovációs politikai területekkel kapcsolatos feladatait. Elsősorban ennek a két szervezetnek a felelősségi körébe tartoznak a stratégiai tudományos kutatási programok, valamint a fejlesztési tevékenységek, melyeket közvetlenül innováció fejlesztéssé konvertálnak át". Továbbá támogatják a tudományos kutatások eredményeinek átvitelét a gazdaság területére, megfelelő feltételeket biztosítanak a tudományos kutatók számára, és törekednek arra, hogy az ipari tulajdon védelme nagyobb figyelmet kapjon. Mindkét szervezetnek kulcsszerepe van az operatív programok működtetésében, közvetítői szerepet ellátva az Intelligens Növekedés operatív programban, a Tudás, Oktatás, Fejlődés operatív programban, a Digitális Lengyelország és a Kelet-Lengyelország operatív programokban.

Sok egyéb más országos szintű intézmény is működik, amelyek jelentős hatással vannak az innovációt ösztönző politika megvalósítására Lengyelországban, ezek közül az alábbiak említésre méltóak:

- **Nemzetgazdasági Bank (Bank Gospodarstwa Krajowego)** – egy állami tulajdonú fejlesztési bank, amelynek fő feladata az, hogy támogassa az állam gazdasági fejlődését. Ez az intézmény felelős többek között az európai források áramlási rendszerének működtetéséért Lengyelországban. Továbbá közvetítő szerepet tölt be az Intelligens Fejlesztés operatív programban a 3.2.2 OP SG alprogram - Hitelnyújtás a technológiai újítások számára - végrehajtásáért felelős.
- **Információfeldolgozó Központ (Ośrodek Przetwarzania Informacji) – Országos Kutatási Intézet (Państwowy Instytut Badawczy)** – adatokat gyűjt, elemez és létrehoz a kutatási és fejlesztési szektorban, Lengyelországban; emellett formálja is a lengyel tudományos politikát. Ez a szervezet is szerepet játszik a 4.2 OP SG alprogram - korszerű kutatási infrastruktúra kialakítása a tudományos kutatási szektorban - végrehajtásában.
- **Iparfejlesztési Ügynökség (Agencja Rozwoju Przemysłu S.A.)** – ez egy egyszemélyes államkincstári cég a lengyel vállalatok versenyképességének támogatására, többek között, nagyvállalatok innovációs megoldásainak támogatása útján, az innovációs iparágak számára történő támogatási programok (jelenleg a videojátékok és az űrtechnológia területén) kidolgozásával, vagy a technológiai transzfer internetes platformjának rendelkezésre bocsátásával.

A tartományok szintjén az innovativitás támogatásában legfontosabb szerepe a tartományi tanácsoknak és a nekik beszámolót küldő vajdasági marsall irodáknak van, mivel ők a felelősei a regionális innovációt ösztönző politika kialakításának és végrehajtásának, valamint ők játsszák a vezető szerepet a regionális operatív programok megvalósításában.

2.3 Magyarország

A Nemzeti Kutatási, Innovációs és Tudománypolitikai Tanács a legmagasabb szintű kormányzati fórum a tudomány, a technológia és az innováció terén, melyet a kormányzat választ meg és elnöke a miniszterelnök. A fórum munkáját egy tanácsadó, döntés-előkészítő, koordináló és értékelő testület segíti, a Tudomány- és Technológiapolitikai Tanácsadó Testület.

A kormány emellett létrehozta a Kutatási és Technológiai Innovációs Tanácsot, a testület mellett működő Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatalt, amely a stratégiai kérdésekkel foglalkozik. A Tanács, együttműködve a Hivatal elnökével meghatározza álláspontját az Alap tervezésével, üzemeltetésével és felhasználásával kapcsolatos stratégiai kérdésekről.

A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal a Magyar Tudományos Akadémiával együttműködve kifejlesztett egy középtávú K+F és innovációs stratégiát a kormány (Befektetés a jövőbe - Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2013-2020 címmel). A stratégia általános célja az, hogy 2020-ra Magyarország olyan ország legyen, melynek gazdaságát az innováció határozza meg döntő mértékben és ennek révén a magyar vállalatok versenyképes termékeket kínáljanak a nemzetközi piacon.

A stratégiában meghatározott főbb célok a következők:

- I. A vállalatok K+F tevékenységekre költött kiadásainak aránya a GDP legalább 2,4%-át érje el, ezzel egyidejűleg a kormány kiadásainak aránya ne haladja meg az 1.2%-ot.
- II. Nemzetközileg elismert K+F szolgáltatások és szolgáltató központok létrehozásra van szükség. A non-profit kutatóhelyek minőségének és hatékonyságának kell javulnia és az eredmények hasznosítását, valamint a vállalkozói szektorral meglévő kapcsolatokat erősíteni kell. Csúcsminőségű kutatóegyetemeket kell létrehozni Magyarországon, amelyek szorosan együttműködnek a vállalatokkal és rugalmasan alkalmazkodnak a gazdaság igényeihez.
- III. A magyar kis- és középvállalkozásokkal szemben különleges bánásmódot kell alkalmazni. Egy, az innovatív kkv-k fejlesztését célzó kormánystratégiája kidolgozása az egyik legsürgetőbb prioritás. Az állami támogatás a tőkeforrásoknak ne csak egy formája legyen, hanem az innovációs tevékenységek ösztönzésének egyik tényezője is.

Szereplők

A Nemzeti Kutatási, Innovációs és Tudománypolitikai Tanács (NKITT) a kormány legmagasabb szintű koordinációs és döntéshozó szerve a tudomány, a technológia és az innováció (TTI) politika területén. A Nemzeti Kutatási, Innovációs és Tudománypolitikai Tanács (NKITT) négy fő feladatot lát el: i) döntéseket hoz stratégiai jelentőségű tudományos, technológiai, innovációs politikai ügyekben, a

hozzájuk kapcsolódó nagyprojektekről, a tudományos technológiai innováció finanszírozásáról, a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap (KTIA) hasznosításának stratégiájáról, a tudományos technológiai innovációs politika eszközeinek értékelési stratégiájáról, az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramok (OTKA) felhasználásáról szóló jelentésről; ii) véleményezi a KTIA felhasználásáról szóló beszámolót, a kormány részére benyújtott főbb tudományos technológiai innovációs politikai dokumentumok tervezeteit, az OTKA hasznosításának stratégiáját; iii) javaslatot tesz a kormánynak a tudományos technológiai innovációt érintő kérdések jogalkotási és szabályozási szempontjaira vonatkozóan; iv) részt vesz a tudományos technológiai innovációt érintő ügyek kormányzati feladatköri koordinációjában (a tudományos technológiai innovációs ágazati költségvetés kidolgozásában és végrehajtásának nyomon követésében).

A Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) számos innovációs politikai intézkedést hoz, valamint felügyeli a minőségirányításért, a szellemi tulajdonért, a szabványosításért, a mérésügyért, az energetikáért és a fogyasztóvédelemért felelős kormányzati hivatalokat. A kormány nevében a nemzetgazdasági miniszter felügyeli a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatalt. Ezen kívül a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium feladata az innovációs politika finanszírozási szempontok szerinti felügyelete.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma feladata a tudomány- és oktatás politika kialakítása és megvalósítása. Felügyeli a teljes közoktatási rendszert az általános iskolától az egyetemekig, így széles körű felelőssége van az innovációhoz szükséges emberi erőforrások megfelelő oktatásának elősegítésében.

Az ágazati minisztériumok, legfőképpen a **Földművelésügyi Minisztérium**, feladata a saját szakterületüknek megfelelő célokra irányuló kutatások megvalósítása.

A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal feladata a kormány tudományos technológiai innovációs politikájának végrehajtása, beleértve a K+F és innovációs programok tervezetének kidolgozását és a nemzetközi K+F együttműködés irányítását a kormány nevében. Elnökét és alelnökeit a miniszterelnök nevezi ki. Az elnök feladata a Hivatal operatív feladatainak végrehajtása.

A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala feladatai közé tartozik többek között a (1) a hatósági vizsgálatok és eljárások lefolytatása az ipari tulajdon területén, (2) a kormány szellemi tulajdon védelmére kialakított stratégiájának előkészítése és végrehajtása; (3) küldetésére vonatkozó ajánlások és szakpolitikai intézkedések végrehajtása, és (4) részvétel a nemzetközi és európai együttműködésben a szellemi tulajdon védelme érdekében.

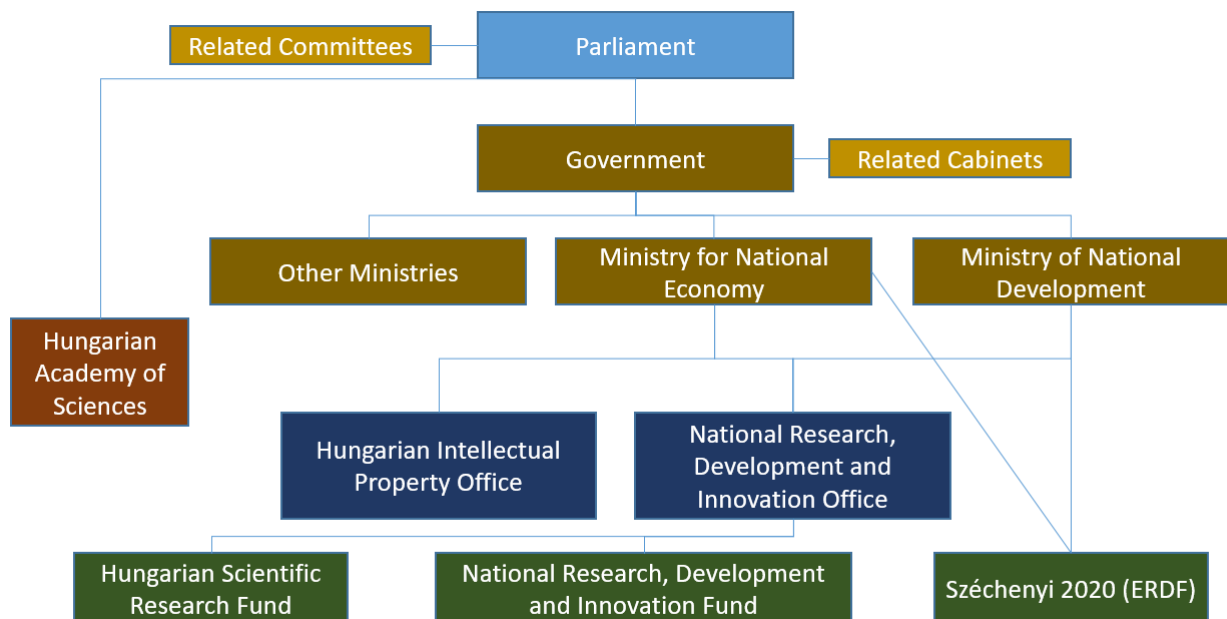
Az Országos Tudományos Kutatási Alapprogramokat (OTKA) egy törvény hozta létre 1991-ben azzal a határozott küldetéssel, hogy támogatást nyújtson a tudományos kutatás számára és fejlessze a

kutatási infrastruktúrát. Független támogatási ügynökségként működik, erősen összpontosítva az alapkutatásra. Külön figyelmet fordítanak az új kutatói generáció kinevelésére. A szervezet teljes függetlenséget élvez az alap elosztási stratégiájának, támogatási rendszerének kialakításában, valamint az egyes kutatási projektek támogatásával kapcsolatos döntéshozatali mechanizmusában.

2015 januárjában, egy egységes **Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapot (NKFIA)** hoztak létre, amelynek célja az, hogy állami támogatást kapjon a kutatás, a fejlesztés és az innováció. Az Államháztartási Törvény kimondja, hogy a NKFIA Alap egy elkülönített állami pénzalap és jogutódja a korábbi Kutatási és Technológiai Innovációs Alapnak, valamint az Országos Tudományos Kutatási Alapnak. A kutatás, fejlesztésről és innovációról szóló törvény alapján a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal kezeli a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapot.

Az 1994. évi 40. törvény szerint a **Magyar Tudományos Akadémia** önkormányzó állami szerv. Ez magas fokú autonómiát biztosít tudományos, politikai és pénzügyi szempontból. A Magyar Tudományos Akadémia és a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal szakmai jelentéseket készít a kormány számára. Szakmai kutatócsoportok támogatják a kormányzást a döntéshozatali folyamatokban. A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal felel a kormány politika végrehajtásáért. A Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács felügyeli az Innovációs Alap felhasználását és foglalkozik a stratégiai kérdésekkel.

3. ábra: Magyarország – az innováció intézményrendszere

2.4 Szlovénia

Egy az innovációt támogató ökoszisztéma szerepe elsősorban kedvező feltételek biztosítása, a következő területeken: a vállalkozói kultúra, a K+F projektek értékelése, az innovációs folyamatok terjesztése és interakció az állami egyetemekkel, a technológia transzfer irodák együttműködése a legfontosabb regionális ipari ágazatokkal, az innovatív környezethez kapcsolódó szolgáltatások általános támogatása, a tudás kereskedelmi célú felhasználása, valamint információk a tudásipar új üzleti lehetőségeiről.

Az innovációs politika intézményi keretrendszere számos változáson ment keresztül, azóta, hogy Szlovénia elnyerte függetlenségét, ami részben a minisztériumok egymás közötti lehető leghatékonyabb feladat megosztási törekvésének, részben a tudomány és a különféle üzleti csoportok befolyásának a következménye. Az elmúlt választási ciklusok mindegyikében újabb és újabb ötletek merültek fel arról, hogyan lehetne a legjobban megszervezni a kormány működését annak érdekében, hogy jobban támogassa a tudomány, a technológia fejlődését és az innovációt. Így az évek során, egy meglehetősen komplex intézményrendszer alakult ki, mely elősegítette az innovációs politikák és stratégiák megvalósítását. Továbbá, a 2007-2013 közötti időszakban, négy kormányváltás történt Szlovéniában - és ez hatással volt a kutatási és innovációs stratégia végrehajtásának hatékonyságára és összhangjára, valamint a már töredezett ökoszisztéma intézményrendszerére. Másrészt a fent említett kihívások és változások számos nemzetközileg elismert jó gyakorlatot eredményeztek, mint például a fejlett és támogatott kiváló infrastruktúrával és kutatási eszközökkel ellátott állami K+F rendszer, az oktatási rendszerbe fektetett állami beruházások, a növekvő technológiai és innovációs támogató infrastruktúra az egyes régiókban egyenletesen elosztott közvetítő ágensekkel, amelyek - jellemző profiljukat tekintve - tevékenysége kiterjed a technológiai innováció terjesztésétől kezdve a fejlett és interaktív kezdeményezések bevezetéséig, melyekbe a magánszektor is bevonják.

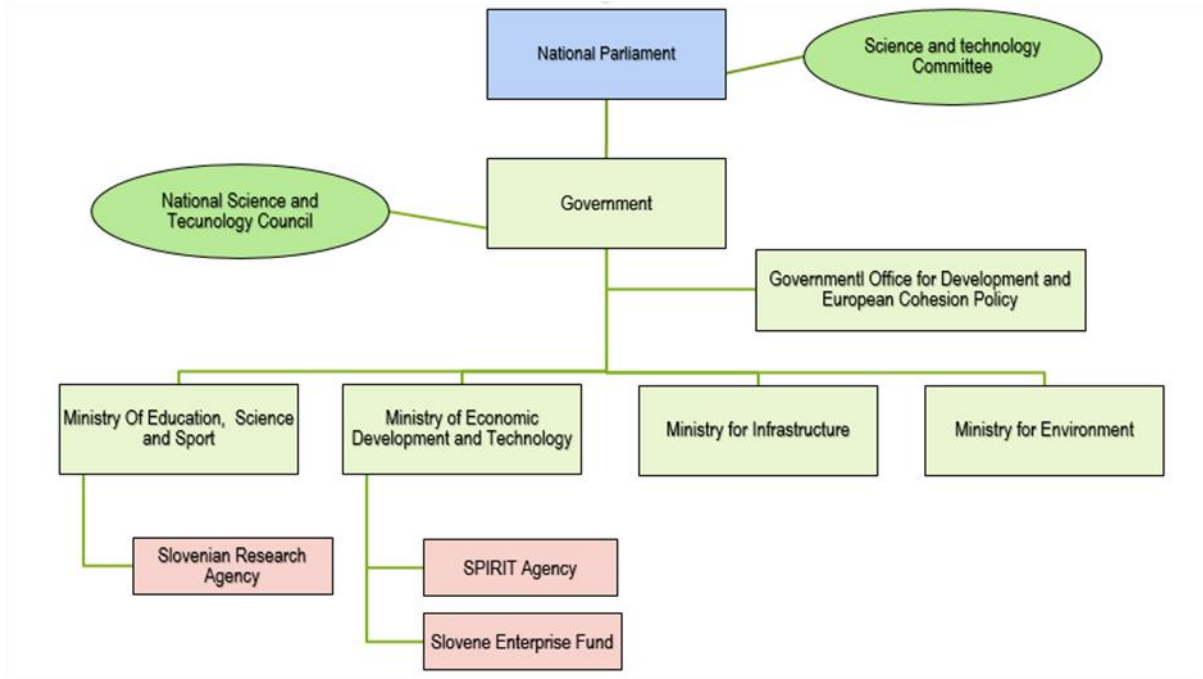
A szabályozási keretrendszert alkotó legfontosabb stratégiai dokumentumok a következők:

- Kutatási és Innovációs Stratégia /RISS/ 2011-2020; a kormány jóváhagyta a Kutatási és Innovációs Stratégia határozatáról szóló javaslatot, amely a legmagasabb szintű stratégiai dokumentum a kutatás és az innováció területén Szlovéniában (2011)
- Az Országos Felsőoktatási Program 2011-2020
- Szlovénia Iparpolitikája /SIP/ 2014-2020, valamint a Nemzeti Reform Program (2015)

A RISS fő célkitűzése, hogy megteremtse a modern kutatási és innovációs rendszert melynek célja magasabb életminőség biztosítása mindenki számára a társadalom kritikus gondolkodásával, a szociális problémák hatékony kezelésével, az egy alkalmazottra jutó hozzáadott érték növelésével, valamint több és jobb minőségű munkahelyek biztosításával.

Itt kell megemlíteni, hogy a RISS /Kutatási és Innovációs Stratégia/ határozat megteremti az összefüggést a kutatási, oktatási, innovációs és technológiai fejlesztés (versenyképesség) között - ez egy közös, egyesített dokumentum: RISS 2011-20 + Országos Felsőoktatási Program 2011-20. Mindkét dokumentum intézkedéseket és mérhető végrehajtási célokat is javasol a nemzeti innovációs rendszer szükséges reformjához. Ahhoz, hogy végrehajthatók legyenek ezek a stratégiák, jogi dokumentumok készülnek. Ezek közé tartozik az új és jelentősen módosított kutatási és fejlesztési törvény, a felsőoktatási törvény, valamint a 2015-ben elfogadott intelligens szakosodási stratégia, ami a kormány, az üzleti szektor, az ipar, a kutatási szervezetek és a civil társadalom egy közös stratégiája, mivel mindegyik szektor egyaránt hozzájárult a 2013-ra meghatározó fejlesztési prioritásokhoz (OECD, 2015).

4. ábra Szlovénia – az innováció intézményrendszere

A fenti sematikus ábra részletesen illusztrálja a kutatási és innovációs ökoszisztéma intézményi modelljének irányítási szintjét.

A Nemzeti Parlament Tudományos és Technológiai Bizottsága egy tanácsadó és törvényhozó testület, mely a tudomány és technológiával kapcsolatos ügyek költségvetési keretrendszerével foglalkozik.

Az Országos Tudományos és Technológiai Tanács 2012-ig volt a tudomány- és technológiai politika legfőbb szakpolitikai testülete. Napjainkban a Szlovén Köztársaság kormányának tudományos tanácsadó testületeként működik. Fő illetékességi területe az, hogy a Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Program és annak folyó évi megvalósítása politikájának platformjaként szolgáljon a Szlovén Köztársaság kormánya számára; a Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Program értékelése, valamint a kutatási-fejlesztési tevékenységek továbbfejlesztésének nyomon követése, az állami kutatóintézetek munkaprogramjai teljesítési minőségének nyomon követése. Emellett a Tudományos és Technológiai Tanács más, a törvény és egyéb szabályozók által előírt kezdeményezéseket is megvalósít.

A szlovén tudományos kutatási és innovációs politika kormányzásában két minisztérium tölt be kulcsszerepet. Az Oktatási, Tudományos és Sportminisztérium Felsőoktatási Igazgatósága és Tudományos Igazgatósága feladata a fentiekben említett területek szakpolitikájának és stratégiájának kidolgozása. A Gazdaságfejlesztési és Technológiai Minisztérium alakítja a politikát és intézkedéseket hoz a vállalkozások, a versenyképesség és a technológia területén. Mindkét minisztérium felügyelete alatt működnek végrehajtó ügynökségek és szervek, melyek feladata a tudományos kutatási és

innovációs politikai keretrendszerrel, valamint a hozzájuk kapcsolódó ökoszisztémák irányításával kapcsolatos eszközök és intézkedések kidolgozása és bevezetése.

Az összes fenti minisztérium egyben közvetítője a Fejlesztési és az Európai Kohéziós Politikai Hivatalnak is, melynek feladata Az Intelligens Szakosodás Operatív Programja és Kutatási Innovációs Stratégiája (RIS3) megtervezése, valamint az összes Strukturális és Kohéziós Alapok felügyelete. A Kormányhivatal 2014 elején alakult újjá, annak érdekében, hogy átvállalja az EU Strukturális és Kohéziós Alapjaihoz kapcsolódó nemzeti dokumentumok elkészítését (melyek napjainkban a befektetések fő forrását jelentik nemzeti szinten), és ezzel együtt vállalta a benne foglalt tevékenységek végrehajtását is a 2007-2013 közötti időszakra.

Végrehajtott ügynökségek

A Szlovéniai Kutatási Ügynökség (ARRS) egy független közfinanszírozású szervezet a Nemzeti Kutatási és Fejlesztési Programmal, valamint az Európai Kutatási Térséggel kapcsolatos feladatok ellátására. A Szlovéniai Kutatási Ügynökség a tudományos kutatók számára olyan eszközöket biztosít, amelyek a magas szintű tudományos kutatási tevékenységek számára stabil finanszírozást tesznek lehetővé – leginkább az állami szektorban végzett alap- és alkalmazott kutatások számára.

A Szlovén Állami Vállalkozási, Nemzetközi Együttműködési, Külföldi Befektetési és Technológiai Ügynökség (SPIRIT Slovenia) széles körben lát el különféle feladatokat, finanszírozási keretprogramokat és támogató szolgáltatásokat nyújt azzal a céllal, hogy egy olyan innovatív, fejlett technológiájú, export-orientált környezet jöjjön létre, mely vonzza a külföldi befektetőket. A "Vállalati Támogató Környezet" Osztálya koordinálja a környezeti ökoszisztéma kiépítését (technológiai parkok, inkubátorok, egyetemi inkubátorok, egyéb szereplők), az e-VEM egyablakos ügyintézését, támogatja a tudományos kutatók mobilitását, megtanítja a tanárokat az új professzionális módszerekre (karcsúsított üzleti modell...), valamint ösztönzi a külföldiek tőkebefektetéseit. A finanszírozási programokat nemcsak a közvetítők számára dolgozzák ki, hanem olyan vállalatok számára is, melyek a technológiai fejlesztést és az innovációs tevékenységet fel szeretnék gyorsítani a kis- és középvállalkozásokban (utalvány rendszer, stb.).

A Szlovén Vállalkozási Alap (SEF) a legfőbb közfinanszírozású intézmény nemzeti szinten, melyet azzal a céllal alapítottak, hogy megkönnyítse a kis- és középvállalkozások számára a hozzáférést a finanszírozási forrásokhoz. A Szlovén Vállalkozási Alap pénzügyi ösztönzést vállalkozásalapítási támogatások, konvertibilis hitelek és tőkebefektetések (seed), kockázati tőke (mezzazine), mikro hitelek és bankhitelekhez nyújtott garanciák illetve kamattámogatások formájában nyújt. Minden pénzügyi terméket az innovatív kis- és középvállalkozások egyedi életciklusának (termékfejlesztés, piaci megjelenés és bővülés, intenzív növekedés, további növekedés), vagy egy speciális célcsoport

(beinduló vállalkozások, innovációs munkacsoportok, női vállalkozók, generációk közötti tulajdonváltás, kreatív iparágak, társadalmi innováció, üzleti modellváltás) igényeihez igazítanak.

2.5 A felmérés összefoglalása – a rendszer problémáinak feltárása

A fenti jellemzők és az egymástól tanulás útján nyert következtetések alapján az egyes tagállamokban működő innovációs támogató rendszerekkel kapcsolatosan kijelenthető, hogy a partner országok egyikében sem működik egy olyan koordinált innovációs támogató rendszer, mely kifejezetten a fiatal vállalkozók részére nyújt támogatást. A 3.1 pontban leírt célcsoport jellemzők egyértelműen azt mutatják, hogy ez egy olyan csoport, amelynek vállalkozási tevékenysége és legfőképpen annak innovatív jellegű része kiemelt figyelmet és támogatást kíván meg. Számos részletes probléma kapcsolódik ehhez a közfigyelmet igénylő kérdéshez, közülük a legfontosabbak a következők:

1) Nem létezik olyan kommunikációs platform az innovációs támogatási rendszer intézményei számára, amely elősegíti az információ, a szakismeretek és a tapasztalatok cseréjét speciálisan a fiatal vállalkozók innovativitásának támogatása területén.

A vizsgált esetek egyikében sem sikerült egy olyan széleskörű innovációs támogatási rendszert létrehozni, amely speciálisan a fiatal vállalkozókra összpontosít. Hangsúlyozni kell, hogy az innovációs rendszer egyes szereplői általánosan rendelkeznek az innovativitás támogatásához szükséges tudással és tapasztalatokkal, és bizonyos csoportjaik a fiatal vállalkozók tekintetében is. Ugyanakkor nem áll rendelkezésre olyan eszköz, amely összekötné az egyes különálló intézményeket egy közös innovációs támogatási rendszert alkotva.

A helyzet jelenlegi állása szerint azok az intézmények, amelyek innovációt ösztönző szolgáltatásokat nyújtanak, nem rendelkeznek teljes körű információkkal a piacon megjelenő kínálatról, melynek eredményeképpen azonos, vagy egymáshoz nagyon hasonló jellegű szolgáltatások jelennek meg, amely nem segíti elő az egyes intézmények szakosodását az innovációs támogatási rendszeren belül. Ezért aztán a rendszeren belüli partnerek által nyújtott egyes szolgáltatásokról meglévő közös ismeretek hiányában a meglévő szolgáltatások kevésbé lesznek hatékonyak, mivel olyan helyzetek is adódhatnak, melyek során az adott intézmény saját maga keres megoldást egy olyan problémára, melyet korábban már megoldott egy a rendszeren belüli másik szervezet.

A belső kommunikációt támogató eszközök hibás, vagy helytelen működése miatt fellépő hiányos koordináció az egyes intézmények közötti információáramlásban a fiatal vállalkozók elbizonytalanodását okozza, akik az egyéni, sajátos igényeiknek megfelelő támogatást szeretnék megkapni. Ennek következtében meglehetősen gyakran fordul elő, hogy szükségleteik szempontjából nem a legmegfelelőbb intézmény intézi ügyeiket.

2) A fiatal vállalkozók csekély aktivitása a kutatási eredmények és az innovációs támogatási rendszert alkotó intézmények általános támogatásának megszerzésében saját vállalkozásuk működtetéséhez.

Például egy statisztikai felmérés (2012) szerint, Lengyelországban a fiatalok (30 éves életkorig) által alapított vállalkozások az összes vállalkozásnak kb. 30%-át teszik ki.⁷ Feltételezhető, hogy ezek többsége olyan vállalkozás, amely az Európai Bizottság normái szerint mikro-vállalkozásnak minősül. A 2015-ben, a PEKAO BANK⁸ által a mikro- és kisvállalkozások helyzetéről készült jelentés szerint a mikro vállalkozásoknak mindössze 4%-a vesz igénybe külső kutatási és fejlesztési szolgáltatásokat. Ez az érték pontosan egybevág a mikro- és kisvállalkozások csoportjának átlagával. Ez az érték valamivel jobb eredményt ad, ha a 0-3 éve működő vállalkozások csoportjára vonatkoztatjuk (ezek közül éppen azoknak az aránya magas, amelyeket 30 év alatti vállalkozók működtetnek). A statisztikai értékek azt mutatják, hogy az összes olyan cég közül, amely kutatási és fejlesztési szolgáltatásokat vesz igénybe, 5% van “éppen ebben a korban”. Azonban ez az érték még mindig nagyon alacsony. Különös figyelmet érdemel az a tény, hogy a jelenlegi tendenciák szerint a fiatalok innovációra alapozott cégeket kívánnak alapítani. Ezt megerősíti egy a Deloitte cég által 2016-ban elvégzett kutatás⁹ is, mely szerint a családi gazdaságok fiatal cégörökösei nagy érdeklődést mutatnak az általuk átvett olyan cégek iránt, amelyek tudásra és innovációra alapozottak – a felmérés válaszadóinak 76%-a úgy nyilatkozott, hogy az innováció egyike cégük további fejlesztése három prioritásának.

A jelzés, mely szerint a vállalkozók részéről igény van az innovációt támogató rendszerekre, valamint az, hogy előreláthatóan ez az igény növekedni fog, nagyon fontos, de további erőfeszítések szükségesek ahhoz, hogy egyrészt az egyetemek, az állami szektor és a vállalkozásfejlesztési szervezetek kínálatai eljussanak a vállalkozásokig, másrészt elő kell segíteni, hogy az innováció, mint a fejlesztés eszköze, a vállalkozók számára igényként jelenjen meg, többek között például az ismeretek, a tudás terjesztésével.

Szlovéniában például a vállalkozók egyharmadának az életkora 25-34 év. A fiatalabb és idősebb felnőttekhez mért viszonylag alacsony aktivitás azonban hozzájárul Szlovénia összes korai stádiumú vállalkozói tevékenység mutatójának viszonylag alacsony százalékos arányához. Ez példaként szolgálhat a vállalkozók életkori megoszlásának vizsgálata során kapott értékéről, valamint az alacsony aktivitást jelző korcsoportról készült elemzés¹⁰ számára egy gazdasági szektorra vonatkozóan.

⁷ <http://www.wirtualnemedi.pl/centrum-prasowe/arttykul/mlodzi-przedsiębiorcy-w-polsce>

⁸ https://www.pekao.com.pl/binsource/f/00/Raport_2016_pol.pdf

⁹ *New Generation in Family Companies, Deloitte, 2016*

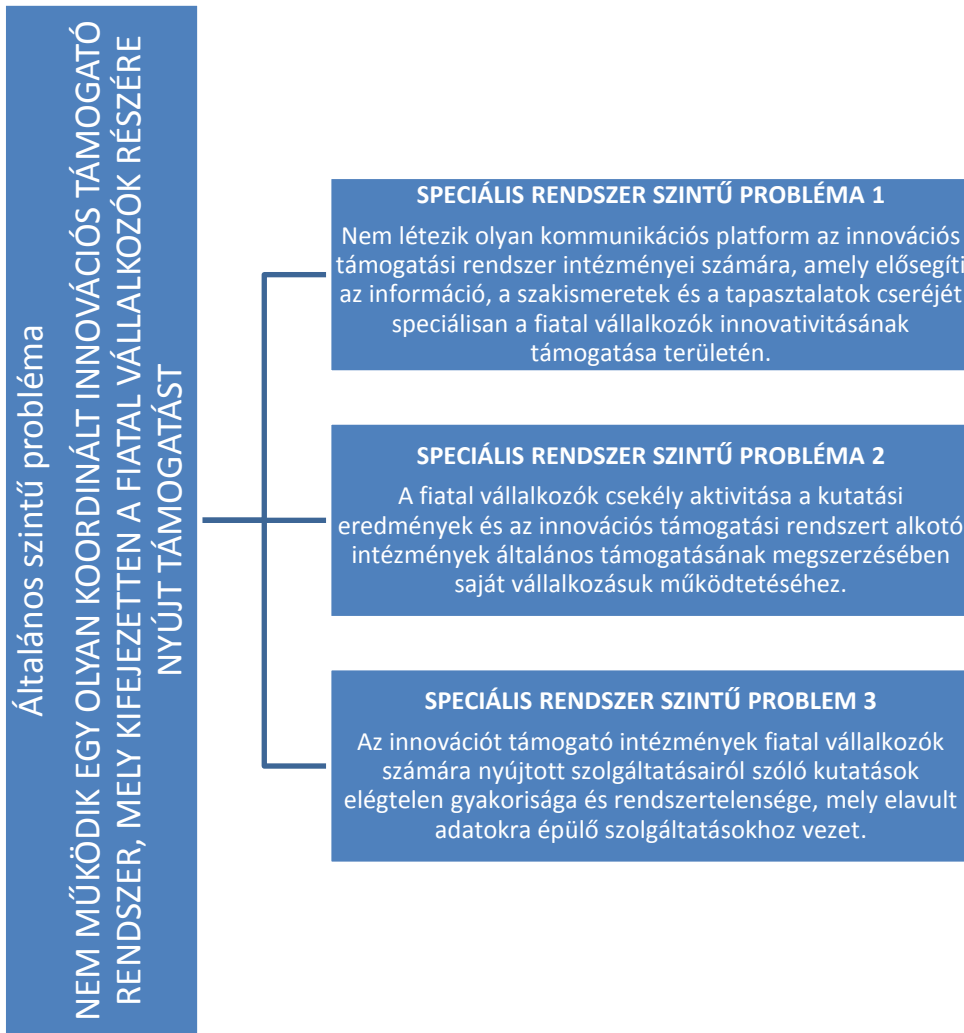
¹⁰ <http://www.gemconsortium.org/report>, 2015/16 GLOBAL REPORT, page 26

3) Az innovációt támogató intézmények fiatal vállalkozók számára nyújtott szolgáltatásairól szóló kutatások elégtelen gyakorisága és rendszertelensége, mely elavult adatokra épülő szolgáltatásokhoz vezet.

Nehéz dolog egy megbízható értékelést készíteni az innovációs rendszer intézményei által a fiatal vállalkozók számára nyújtott innovációt támogató és egyéb szolgáltatásokról, többek között azért, mert nagyon gyakran az innováció bevezetéséből származó eredmények jelentős késéssel jelentkeznek; ez természetes módon következik be az innováció bevezetésének folyamatát szabályozó törvényekből, és az általános gazdasági elvekből adódóan. Azonban maga az értékelő felmérés akkor készül, amikor a projektek még a beindulási, és a vállalkozások még a támogatási fázisban vannak, tehát amikor az eredmények még nem láthatók. Emiatt megbízható értékelés sem készülhet arról, hogy az alkalmazott eszközök mennyire váltak be. A problémát még jobban bonyolítja az a tény, hogy a kutatás akkor zajlik, amikor különféle intézmények különféle projekteket indítanak be, és mindegyikük más és más értékelési szabványt alkalmaz, mely megnehezíti az összehasonlítást és az értékelés eredményei átlagértékének kiszámítását.

Összefoglalva tehát, a rendszert alkotó intézmények által nyújtott szolgáltatásokról szóló kutatások elégtelen gyakorisága és rendszertelensége miatt nem áll rendelkezésre egy olyan elégséges bázis, amely alapját képezheti új és jobb eszközök bevezetésének. Ugyanezen indokból szükségesnek tűnik a megszerzett tapasztalatokra alapozva egy egyszerű és ugyanakkor hatékony rendszer bevezetése, mely lehetővé teszi az igénybe vett szolgáltatások minőségének objektív értékelését és ennek következtében az egész fiatal vállalkozói támogató rendszer működésének a minőségét javítja.

5. ábra: Általános és rendszer szintű problémák a fiatalok innovációs tevékenységének támogatásában

3. fejezet: A célcsoport leírása és a felmérésről készült beszámoló adatainak elemzése

3.1 Fiatal vállalkozók = “A 80-as években születettek”, “Az Y generáció”, “A MI generáció”

...”Bumeráng generáció”, “Peter Pan generáció”¹¹ – különböző elnevezések, amelyek egyazon embercsoportot azonosítanak, melybe beletartozik a fiatal vállalkozók korcsoportja is, akik a célcsoportját képezik a “Fiatal és Innovatív” projektnek. Kik ők? Milyen tulajdonságokkal rendelkeznek? Miféle vállalkozók ők? Tényleg ennyire fontosak?

Kik ők és milyen tulajdonságokkal rendelkeznek?

Az Y generáció megnevezés azokat az embereket foglalja magában, akik 1980 és 2000 között születtek, így ma 36 évesek, vagy 36 évnél fiatalabbak. Döntő többségük még nem múlt el 30 éves.

Az ezredforduló körüli generáció képviselői sok olyan képességre tettek szert természetes módon, amelyeket az idősebb generáció (X) csak tanulás révén sajátított el. Ezek között elsőként említendő a számítógép használat és a számítógépes információszerzés. Ők kiválóan felkészültek arra, hogy globális gazdasági és multikulturális környezetben éljenek és dolgozzanak¹². A csapatmunka közel áll hozzájuk, mely egyszerűbbé vált számukra, mivel az internet korszakában nőttek fel, így korábban tanultak meg egymás között kommunikálni¹³. Fontos tény az is, hogy egyszerre többféle feladatot is el tudnak végezni¹⁴. Szembetűnő előnyös helyzetük, különösen az innovációs tevékenységek terén az, a mód, ahogyan értelmezni tudják saját sikerüket. Az idősebb generáció számára az anyagi helyzet volt a siker fokmérője. Az Y generáció képviselői számára a sikert egy értékes állás jelenti, vagy más szóval egy olyan munkakör, amely egyrészt beleilleszthető az életstílusukba, és másrészt az önmegvalósítás érzetét adja meg. Ez a leírás felveti egy olyan csoportnak a képét, amely sokkal jobban szeret “lenni”, mint “birtokolni”. Feltételezhető, hogy egy ilyen meglehetősen idealisztikus kép, főleg a szakmai karrier kezdeti időszakában (esetünkben a fiatal vállalkozói szerepkörben) úgy értelmezhető, hogy nagyobb a szándék a fejlődés megvalósítására az új megoldások keresése által, mely alkalmanként, a siker eljövetelekor növeli az önmegbecsülést és az önelégedettség érzésével tölt el. Az egyes kutatók által kimutatott negatívumaik az alábbiak:¹⁵

- korlátozott lehetőség önálló döntések meghozatalára,

¹¹ <https://business.linkedin.com/talent-solutions/blog/2013/12/8-millennials-traits-you-should-know-about-before-you-hire-them>

¹² <http://www.e-mentor.edu.pl/arttykul/index/numer/25/id/549>

¹³ ugyanott

¹⁴ <https://business.linkedin.com/talent-solutions/blog/2013/12/8-millennials-traits-you-should-know-about-before-you-hire-them>

¹⁵ <http://www.e-mentor.edu.pl/arttykul/index/numer/25/id/549>

- irreális elvárások, abból a meggyőződésből fakadva, hogy “képesek az egész világot egy nap alatt megváltoztatni”
- tapasztalat hiánya,
- türelem hiánya,
- nagyobb hajlam a dekoncentrátságra¹⁶
- elvárás arra vonatkozóan, hogy az elvégzett munka hatása azonnal jelentkezzen.

2. táblázat: Az Y generáció “pozitívumai” és “negatívumai”

Y generáció	
“Pozitívumok”	“Negatívumok”
Széleskörű információs technológiai ismeretek	Kevés tapasztalat (alacsony számú „kidolgozott” projekt/termékciklus)
Sok esetben nincs családi elkötelezettség, amely jobban ösztönzi a kockázatos döntések meghozatalát	A családi elkötelezettség hiánya, mely meggondolatlansághoz vezethet
Jó nyelvtudás	Korlátozott anyagi lehetőségek
Interkulturális kapcsolatok könnyen történő kiépítése	Irreális elvárások a munka outputja/hatásai tekintetében
Országhoz nem kötődő élet- és lakhatási forma (Európán belüli viszonylatban)	Csalódás a korábbi életszakaszban (magas munkanélküliség, korlátozott fejlődési/előmeneteli kilátások)
Magas fokú iskolázottság	Türelem hiánya és elvárás arra vonatkozóan, hogy az elvégzett munka hatása azonnal jelentkezzen

Forrás: ez a tanulmány

Ahhoz, hogy jobban megértsük, milyen tulajdonságokkal rendelkezik az “ezredforduló körüli generáció” a szakmai munkával kapcsolatos kontextusban, érdemes megismerni egy összehasonlító elemzést Yigit és Aksay¹⁷ kutatók tanulmányából, melyben az Y generáció tagjait hasonlították össze az idősebb X generáció tagjaival.

3. táblázat: Az X és Y generáció – a személyes tulajdonságok összehasonlítása a munkavégzés területén

¹⁶ <https://business.linkedin.com/talent-solutions/blog/2013/12/8-millennials-traits-you-should-know-about-before-you-hire-them>

¹⁷ S.Yigit, K. Aksay, A Comparison between Generation X and Generation Y in Terms of Individual Innovativeness Behavior. The Case of Turkish Health Professionals [Az X és Y generáció összehasonlítása az egyéni innovativitás terén. A török egészségügyi szakemberek esete], International Journal of Business Administration, Vol. 6, No. 2, 2015 - <http://www.sciedu.ca/journal/index.php/ijba/article/viewFile/6625/3947>

TULAJDONSÁG

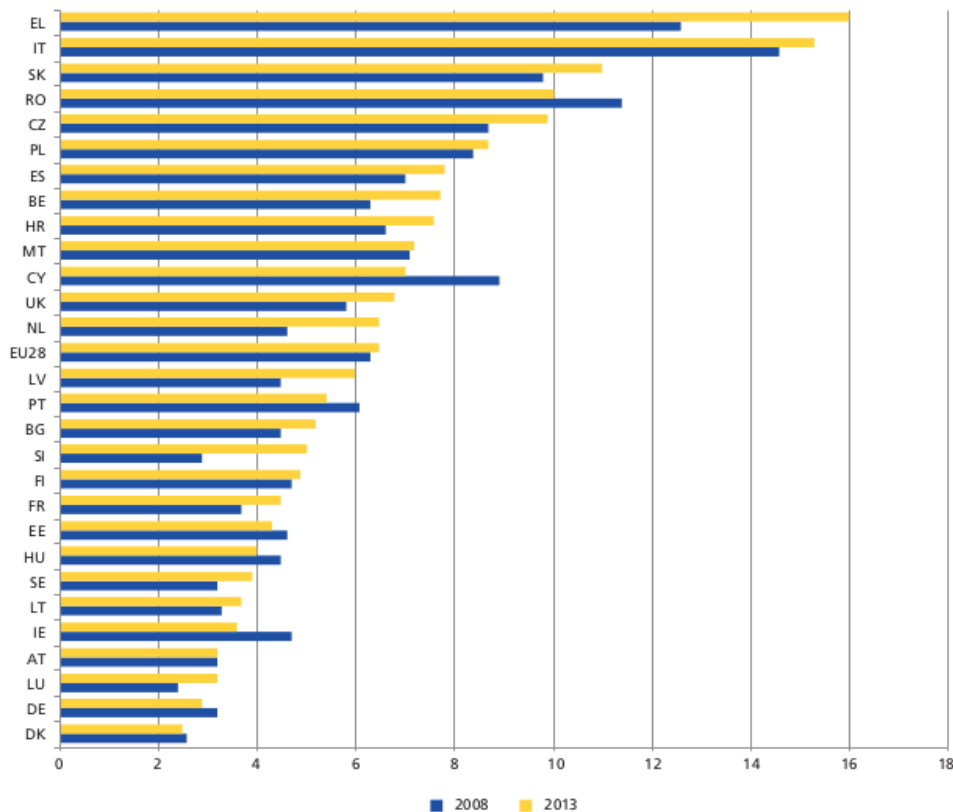
X GENERÁCIÓ	<p>A megélhetésért dolgoznak “Vállalkozó szellemű”, független, kreatív. Hajlamosak a rendszer ellen cselekedni, időnként gyanakvók és türelmetlenek</p> <p>Megbízhatnak saját magukban, nem szeretnek megfigyelés alatt lenni. Inkább hajlandók lojalitást mutatni saját munkacsoportjuk tagjai, mint az őket alkalmazó szervezet iránt.</p> <p>Komolyan veszik a rájuk bízott feladatokat, de nem egy szervezeten belül kívánják szakmai karrierjüket felépíteni. Törekednek egyensúlyt tartani a munkahelyi és a magánéletük között., érdeklődnek az őket körülvevő világ iránt.</p> <p>Képesek egy időben több dolgot is megvalósítani. Kerülik a vezetői szerepkört</p>
Y GENERÁCIÓ	<p>Szeretnék minden olyan dolgot megtudni, amelyet a szervezet elvár tőlük, milyenek a szakmai fejlődési lehetőségek, és pontosan hogyan néz ki a motivációs rendszer.</p> <p>Szeretnek felelősek lenni azért a munkáért, amit végeznek, és szeretik a képességeiket bizonyítani. Jobban törekednek az elismerésre, mint a magas fizetésre.</p> <p>A szakmai munka minősége fontos számukra. Ugyanakkor különféle feladatokat képesek ellátni.</p> <p>Gondolkodás nélkül hajlandók feladni állásukat, ha nem érzik jól magukat az adott munkakörben. Jobban szeretnek olyan munkahelyen dolgozni, amely innovatív, kreatív módon áll az elvégzett feladatokhoz, és környezetbarát.</p> <p>Érdekli őket a családi élet és ebből fakadóan törekednek a szakmai és családi élet közti egyensúly megteremtésére. Ugyanakkor hajlandók keményen dolgozni is az olyan munkákban, amelyek szakmai fejlődésüket szolgálják, különösen szakmai karrierjük kezdeti szakaszában.</p>

Fiatal Y generációs vállalkozók és vállalkozásaik

Az Európai Unióban (EU28) az Eurostat adatai szerint 2013-ban több mint 2,6 millió 15 és 29 év közötti vállalkozó rendelkezett bejegyzett vállalkozással. Ez azt jelenti, hogy a fiatal európai alkalmazottak 6,5%-a választja az önfoglalkoztatást, és vezet vállalkozást. Az Eurostat felmérés ugyanakkor azt mutatja, hogy a jelzett csoporton belül nagy különbségek vannak a vállalkozási tevékenységek tekintetében az egyes tagországok között. A vállalkozás, mint tevékenység a fiatal vállalkozók körében a legnépszerűbb Görögországban (16%) és Olaszországban (15.3%). Azok a tagállamok, amelyek az Európai Unióhoz 2004-ben és azt követően csatlakoztak (a Cseh Köztársaság, Románia és Szlovákia) az ezeket követő helyeken állnak. Másrészt viszont vannak olyan fejlett országok, mint Ausztria, Dánia, Németország és Luxemburg, ahol ez az arány 3,5% alatti.

4. diagram: A 15-29 éves egyéni vállalkozók (önfoglalkoztatók) százalékos aránya az összes vállalkozóhoz viszonyítva (2013) – EU28¹⁸

A projektben résztvevő konzorciumot alkotó országokban a helyzet egymástól eltérő.

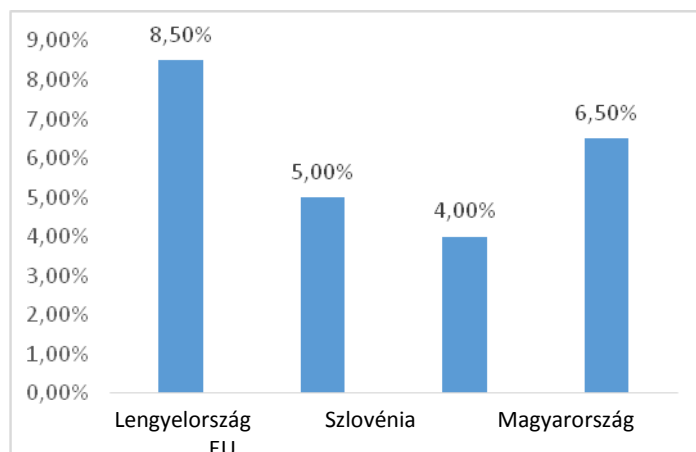

Source: Eurostat, Labour Force Survey

Lengyelország a vezető államok közé tartozik az Y generációba tartozó vállalkozás alapítók arányának tekintetében és 8,5%-os arányával a rangsorban a 6. helyet foglalja el. (a fent említett Cseh Köztársaság mögött helyezkedik el). Mind Szlovénia és Magyarország arányát tekintve az EU átlaga alatt helyezkedik el, elfoglalva a 18. (kb. 5%) és a 22. (kb. 4%) helyeket a rangsorban.

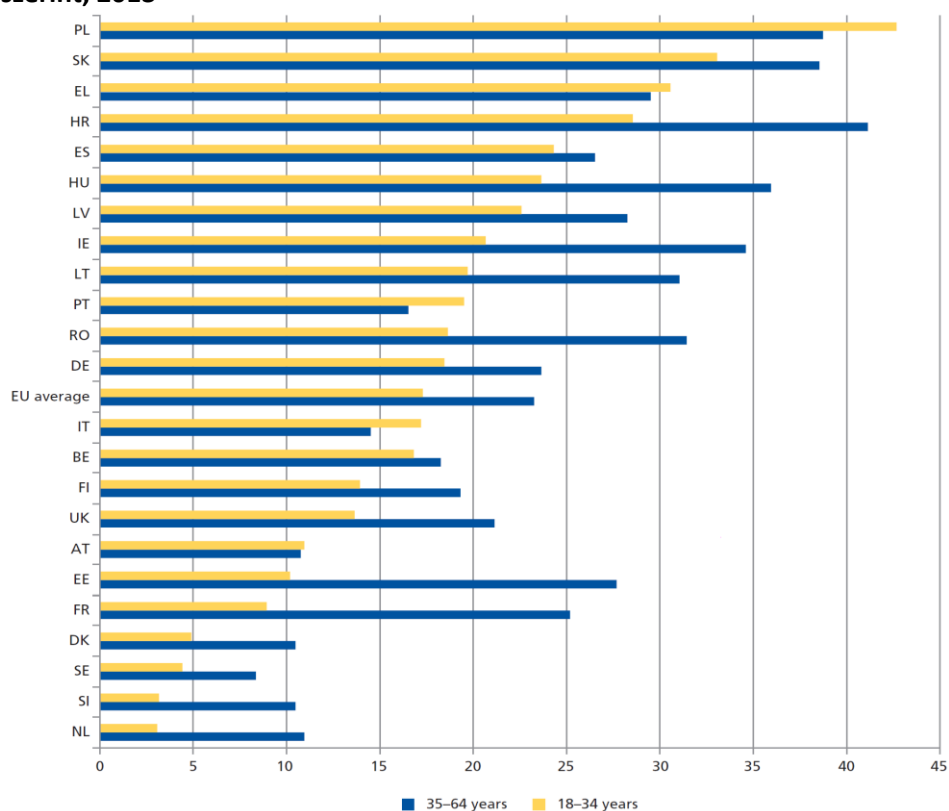
¹⁸ Eurofound (2015), *Youth entrepreneurship in Europe: Values, attitudes, policies [Fiatalok vállalkozásai Európában: Értékek, attitűdök, politikák]*, Publications Office of the European Union, Luxembourg

5. diagram: A 15-29 éves egyéni vállalkozók (önfoglalkoztatók) százalékos aránya az összes vállalkozóhoz viszonyítva (2013) – Lengyelország, Szlovénia, Magyarország¹⁹

Azonban ezeknek az adatoknak a kontextusa megváltozik más kutatási adatokkal (másik, de hasonló korcsoporttal) történő összevetésben. Ennek alapján a fiatalok 43%-a alapította meg vállalkozását “kényszervállalkozóként”, mivel nem volt más választása, vagy nem ismert más állásszerzési lehetőséget. Szlovéniában ez az arány 3% volt, míg Magyarországon 24%.

6. diagram: Az EU tagállamainak rangsora a kényszervállalkozók százalékos aránya alapján életkori csoportok szerint, 2013²⁰

Note: No data available for Bulgaria, Cyprus, Czech Republic, Luxembourg and Malta.

Source: GEM and YBI, 2013

¹⁹ ugyanott

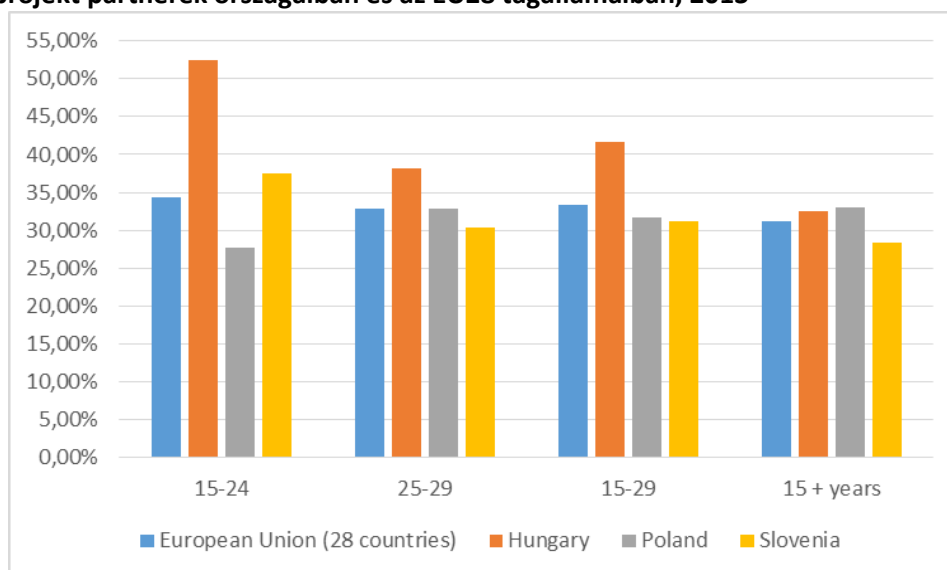
²⁰ ugyanott

Ez azt jelenti, hogy ennek megfelelően azoknak a fiataloknak a százalékos aránya, akik saját akaratuk, vagy más szóval pozitív tényezők (mint például a függetlenség vágya, vagy az a cél, hogy saját ambíciójuk szerint dolgozzanak) az alábbiak szerint alakul: Lengyelországban - 4,85%, Szlovéniában - 4,85%, Magyarországon - 3,04% az összes fiatal foglalkoztatottat tekintve. Ezen a téren valamennyi projekt partner elmarad az Európai Unió átlagától, amely 5,4% (az összes fiatal foglalkoztatott 6,5%-os, arányát elérő fiatal egyéni vállalkozó 17%-a kényszerből alapította meg a vállalkozását).

Egy nyugtalanító kép bontakozik ki a önálló vállalkozó nők arányáról az önálló vállalkozók összességében. Az Európai Unióban ez az arány nem mutat számottevő különbséget, korcsoporttól függően a 15-24 éves egyéni vállalkozók esetében ez 34,4%, míg a teljes egyéni vállalkozói körre vetítve ez az arány 31,2%.

A projekt partnerek országában ezek az értékek differenciáltak. Általában, a fiatal nők aránya a teljes egyéni vállalkozói körben Magyarországon a legmagasabb, 41,7%-kal, alapvetően meghaladva az Európai Unió átlagát. Lengyelország és Szlovénia értékei kevéssel az átlag alatt vannak.

7. diagram: Az egyéni vállalkozó nők aránya az összes egyéni vállalkozók között életkori csoportok szerint a projekt partnerek országában és az EU28 tagállamaiban, 2013

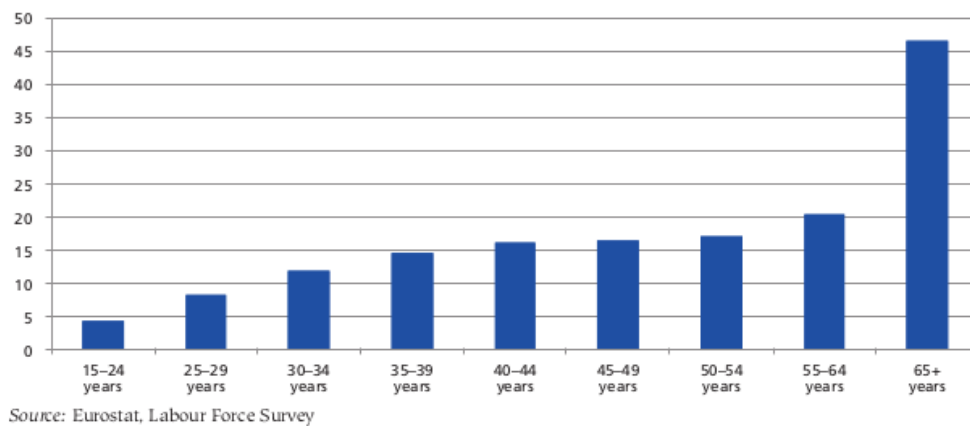
Forrás: Eurostat, Munkaerőfelmérés

Nem szabad összekapcsolni a 30 év alattiak viszonylag alacsony vállalkozásalapítási arányát a vállalkozói szellem, vagy még inkább az innovációs potenciál hiányával. Amint az a Deloitte által végzett vizsgálat mutatja, "az ezredfordulós nemzedék" mintegy 66%-a szándékozik elhagyni az eddigi munkahelyét. Legtöbbjük más vállalatoknál próbál munkát keresni, de legalább egy részük hozzáadódik a vállalkozók táborához is. Az ilyen vizsgálatok eredményei azt mutatják, hogy az *Y generáció az innovativitást alapvetően fontosnak tartja az üzleti életben elért sikerek garantálásához.*²¹

²¹ <http://www.karierawfinansach.pl/w-branzy/arttykul/deloitte-innowacyjnosc-w-oczach-pokolenia-y>

A megkérdezettek 78%-ának ez a véleménye. Ez az állítás is megerősíti a korábban említett Yigit és Aksay²² féle vizsgálatokat. Ebből a generációból nem hiányzik a vállalkozói szellem és az innovativitás. Vegyük például Lengyelországot. Annak ellenére, hogy a fiataloknak csak mintegy 8,5%-a hoz létre saját vállalkozást, (az alkalmazottak közül), a fiatalok által vezetett vállalkozások teszik ki a jelenleg regisztrált vállalkozások 30%-át. Sőt, a kutatások azt is kimutatják, hogy Európában az idős emberek nagyobb hajlamot mutatnak saját vállalkozás létrehozására, amikor véleményük szerint annak következtében, hogy előzőleg mások alkalmazásában dolgoztak már megfelelő tapasztalatokat gyűjtöttek össze (lásd a diagramot).

8. diagram: A vállalkozók (egyéni vállalkozók) aránya az összes foglalkoztatotthoz képest életkori csoportok szerint - EU 28²³

A helyzetnek ilyen állapot ösztönzőként fog hatni az egész innovációs rendszerre, mely arra bátorítja fel a fiatalokat, hogy vállalkozásba kezdjenek, nevezetesen olyanokba, amelyek innovatív funkciókkal rendelkeznek.

Tényleg ennyire fontosak?

"20 ezer dollár egy órai munkáért. Ennyit keresnek a nagyvállalatoknál a vezető beosztású ezredfordulós nemzedék tagjai a Fortune magazin szerint. Ez azt mutatja, hogy a vállalatok számára ez a generáció vált a legfontosabbá és ezek a cégek nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy minden igényeiket kielégítsék."²⁴ A nagyvállalatoknak jó okuk van arra, hogy nagy figyelmet szenteljenek erre a társadalmi csoportra és a szakmailag kiemelkedően tehetségesek minden igényeit megfelelő módon kielégítsék. Jelenleg az ezredfordulós nemzedék tagjai alkotják a legvonzóbb fogyasztói csoportot, akik

²² S.Yigit, K. Aksay, A Comparison between Generation X and Generation Y in Terms of Individual Innovativeness Behavior. The Case of Turkish Health Professionals [Az X és Y generáció összehasonlítása az egyéni innovativitás terén. A török egészségügyi szakemberek esete] , International Journal of Business Administration, Vol. 6, No. 2, 2015 - <http://www.sciedu.ca/journal/index.php/ijba/article/viewFile/6625/3947>

²³ Eurofound (2015), *Youth entrepreneurship in Europe: Values, attitudes, policies [Fiatalok vállalkozásai Európában: Értékek, attitűdök, politikák]*, Publications Office of the European Union, Luxembourg

²⁴ <http://www.forbes.pl/millennialsi-pokolenie-y,artykuly,205930,1,1.html>

a legtöbb dolgot megvásárolják, és sokat költenek az őket körülvevő árucikkekre. Másrészt, azt is észre kell venni, hogy számukra a szakmai munka minősége a siker legfőbb értékmérője, mely megelőzi még a pénzügyi eredményességet is, mely számukra a saját értékrend és az önmegvalósítás teljesítését jelenti. Az a tény, hogy a piac által fűtött fogyasztói mánia keresztezi az értékkeresés folyamatát az egyes szakmai feladatok végrehajtása során, hajlamosabbá tesz mindenkit azt feltételezni, hogy az Y generáció képviselői, mint fiatal vállalkozók üzleti tevékenységét a “merjünk nagyot álmodni” jelmondat határozza meg. Ugyanakkor a profit maximalizálás érdekében ezek a vállalkozók megpróbálják kielégíteni a fogyasztási kereslet is. Ennek hatásaként a vállalkozók nyitottabbak lesznek az innovációs megoldások felé, mely egyrészt növeli annak valószínűségét, hogy szélesebb ismertségre tesznek szert, mely az elégedettség érzését hozza el számukra, másfelől, növeli a nagyobb pénzügyi bevételek megszerzésének esélyét is. Így tehát azoknak a szervezeteknek, amelyek innovációs rendszert hoznak létre, figyelmüket az “ezredfordulós” generációra kell összpontosítaniuk. Továbbá, az a tény, hogy a közelmúltban megalakult vállalkozások mintegy 30%-át 30 év alattiak hozták létre, szintén olyan fejlemény, amely önmagáért beszél.

A fent idézett szövegben szerepelt, hogy az Y generációs fiatalok a bankoktól, amelyek szintén az innovációs rendszer intézmények között szerepelnek, szintén egyedi igényeiknek megfelelő ajánlatot várnak el. Ugyanez az elvárás vonatkozik az üzleti környezetre szakosodott szervezetek re, mint például az innovációs ügynökségekre is. Ez azt jelenti, hogy az üzleti környezetre szakosodott szervezeteknek felül kell vizsgálniuk a korábban kialakított gondolkodásmódjukat és figyelmüket speciálisan az Y generációra kell koncentrálniuk.

A végső nyomós érv, melyet hangsúlyozni kell, az az, hogy nemcsak a fiatal vállalkozók, akik nem múltak el 30 évesek, nemcsak az Y generáció, de az elmúlt 40 éves időszak is hatással voltak a világgazdaság fejlődésére, mely hatás tetten érhető a globális mérföldkövet alkotó cégekről szóló, az alábbi táblázatban bemutatott leírásban. Ez biztosan eloszlat minden olyan kétséget azzal a kérdéssel kapcsolatosan, hogy érdemes-e támogatni a fiatal vállalkozókat.

4. táblázat: Fiatalok és gazdagok – globális cégek és alapítók

Fiatalok és gazdagok				
Név	Születési éve	Cég neve	Alapítás éve	Az alapító életkora a cégalapítás időpontjában
Bill Gates	1955	Microsoft	1975	20 éves
Steve Jobs	1955	Apple	1976	21 éves
Jeff Bessos	1964	Amazon	1994	30 éves
David Filo	1966	Yahoo	1995	29 éves
Jerry Young	1968	Yahoo	1995	27 éves

Elon Musk	1971	Pay Pal	1998	27 éves
Larry Page	1973	Google	1998	25 éves
Mark Zuckerberg	1984	Facebook	2004	20 éves

3.2 A felmérésről készült jelentés adatainak összehasonlító elemzése:

A felmérés a különféle vállalkozói üzleti környezetben működő szervezetek több mint 30 szolgáltatására terjedt ki. Közülük 20 a projekt partnerek által nyújtott szolgáltatás volt.

3.2.1 Az egyes szolgáltatások célcsoportjainak elemzése

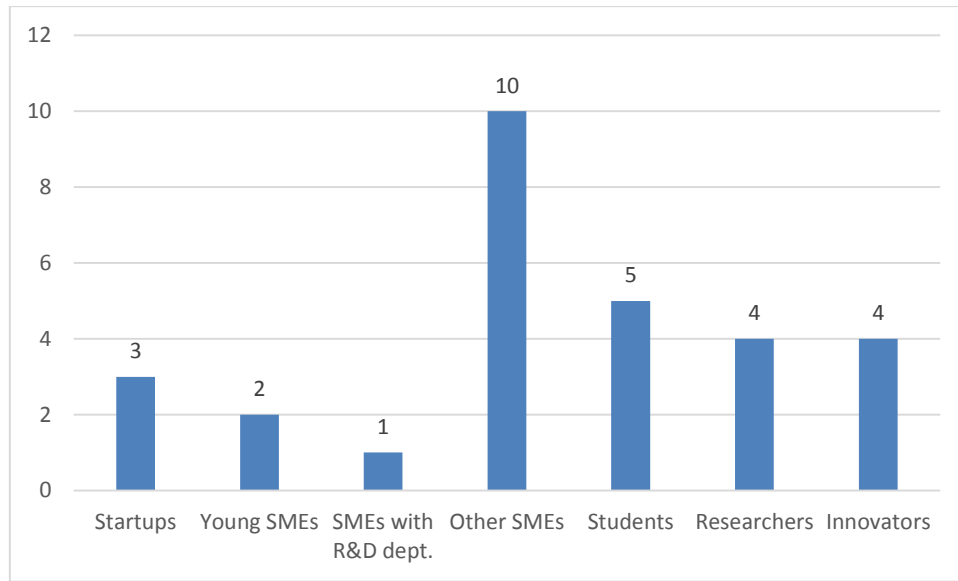
A felmérésről készült jelentésben szereplő szolgáltatásokat már, vagy még mindig sokféle csoport veszi igénybe. Közöttük:

- kis- és középvállalkozások, valamint az induló és fiatal vállalkozások (3 éves működési korig)
- diákok,
- tudósok és kutatók,
- üzleti inkubátorok ügyfelei,
- feltalálók, innovátorok.

A szolgáltatásokat igénybe vevők döntő többsége különböző fejlettségű szinten álló mikro-, kis- és közepes vállalkozások volt (15). Emellett a KKV-k csoportokban, különféle preferenciák lettek megállapítva, melyek dominánsan jelen voltak a végső célcsoport kialakulásakor. Például a szolgáltatások egy részének címzettjei elsősorban azok a fentebb említett induló (3) és fiatal vállalkozások voltak, amelyek legfeljebb 3 éves működési háttérrel rendelkeztek (2), továbbá amelyek saját szervezetükön belül kutatási és fejlesztési osztályokkal rendelkeztek (1).

Egy másik, a felmérésben szereplő szolgáltatásokban részesülők legszélesebb körben képviselt csoportját az akadémiai szférához kötődő emberek (9), azaz diákok (5), valamint tudományos kutatók (4) alkották. A létszámban őket követő csoport tagjai az úgynevezett fiatal újítók, innovátorok voltak az egyes szolgáltatásoktól függően életkoruk 18 és 35 év között, illetve 40 év volt (4).

9. diagram: Az egyes szolgáltatások felosztása az igénybe vevők szerint.

3.2.2 Az ügyfelekkel való kommunikáció módjainak elemzése, az egyes szolgáltatások promóciója

Az egyes szolgáltatásokon belül számos eszköz hivatott szolgálni a kommunikációt az innovációs rendszer üzleti környezetének intézményei, valamint más szervezetek és ügyfelek között, ideértve a fiatal vállalkozókat is. Minden kutatott esetekben a kapcsolattartás valamilyen közvetítő, vagy elektronikus média (e-mail, információk az interneten weboldal, hírlevél, közösségi média) igénybe vételével zajlott le. A kommunikációs csatornák közül még mindig fontos szerepet töltenek be a telefonhívások és a különböző szintű közvetlen kapcsolatokat, szemináriumok, képzési műhelyek, stb. Fokozott figyelmet kell fordítani az egyes szakértőkkel lefolytatott egyéni konzultációkra. Úgy tűnik, hogy a fentebb említett csoportokkal kiépített kapcsolatokat személyre szabott megoldásokat igényelnek, és egy ilyen kommunikációs forma lehet a legjobb a fiatal vállalkozók számára.

3.2.3 Az egyes szolgáltatás típusok és módozatok elemzése

Mivel a felmérésben szereplő szolgáltatásokat különféle csoportok veszik igénybe, ezért a szolgáltatások palettája meglehetősen széles és többféle üzletágra is kiterjed.

A vizsgált szolgáltatások a következő típusokba oszthatók be:

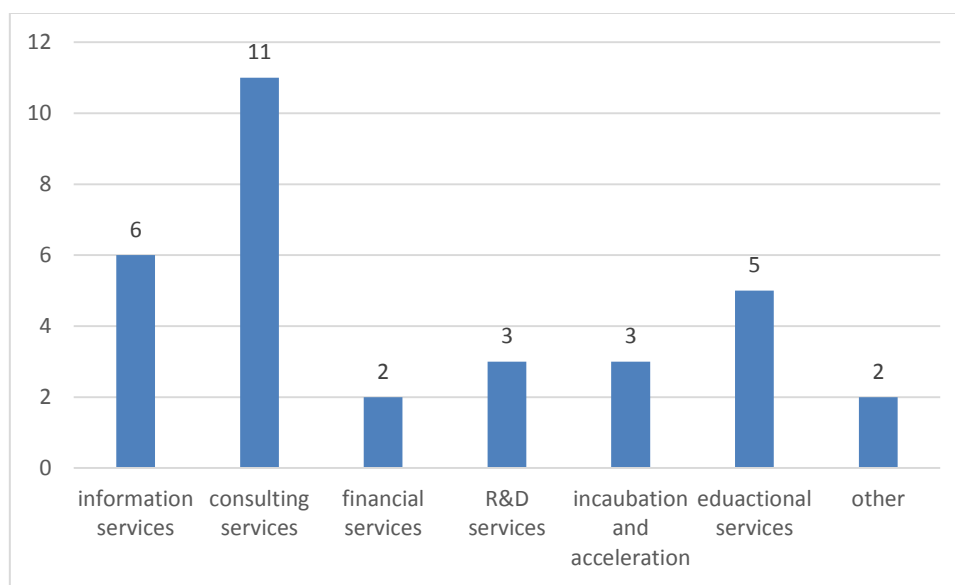
- 1) információs szolgáltatások,
- 2) szakértői tanácsadó szolgáltatások, stratégiai vezetés és innovációs menedzsment témakörökben az érintett vállalatnál,
- 3) pénzügyi szolgáltatások,
- 4) kutatási és fejlesztési szolgáltatások az ezeket támogató szolgáltatásokkal együtt,
- 5) vállalkozói inkubációs és vállalkozásgyorsító szolgáltatások,

6) oktatási, képzési szolgáltatások,

7) egyéb szolgáltatások.

A 10. diagram az egyes szolgáltatások típusait mutatja be a vizsgált mintában.

10. diagram: Az egyes szolgáltatástípusok

A komplex szolgáltatások, különösen azok, amelyek különböző területekre terjednek ki (például a Start-up, Mentor Club, INKOR) a fent említett csoportok közül több mint egyfelébe tartoznak.

5. táblázat: A felmérésbe bevont szolgáltatástípusok.

Szolgáltatás típusa	Az adott típusba tartozó szolgáltatások száma	Szolgáltatások megnevezése
Információs szolgáltatások	6	INKOR (Lengyelország), Információs Szolgáltatások (Lengyelország), Egyetemi Inkubátorok Által Kidolgozott Támogatási Rendszer Program (Szlovénia), Nemzeti Innovációs Ökoszisztéma Támogatása (Szlovénia), Mentor Club (Magyarország), Szellemi Tulajdon Értékelése (Magyarország)
Szakértői tanácsadó szolgáltatások	11	Szellemi Tulajdon Értékelése (Magyarország), Innováció Felmérés (Magyarország), Mentor Club (Magyarország), Nemzeti Innovációs Ökoszisztéma Támogatása (Szlovénia), Start-up (Szlovénia), INKOR (Lengyelország), Improve (Lengyelország), Fejlesztési Szükségletek Felmérése (Lengyelország), Pro Tech

Szolgáltatás típusa	Az adott típusba tartozó szolgáltatások száma	Szolgáltatások megnevezése
		(Lengyelország), Pro Inn (Lengyelország), BMC (Lengyelország)
Pénzügyi szolgáltatások	2	Innovációs utalvány (Magyarország), Start:up (Szlovénia)
Kutatási és fejlesztési szolgáltatások	3	Innovációs utalvány (Magyarország), Fiatal kutatók a gazdaságban (Szlovénia), Demola (Szlovénia)
Vállalkozói inkubációs és vállalkozásgyorsító szolgáltatások	3	Start-up (Szlovénia), Egyetemi inkubátorok által kidolgozott támogatási rendszer program (Szlovénia), Nemzeti innovációs ökoszisztéma támogatása (Szlovénia),
Oktatási, képzési szolgáltatások	5	Nemzetközi innovációs verseny (Magyarország), Mentor Club (Magyarország), Innovációs menedzment oktatása (Magyarország), Fiatal kutatók a gazdaságban (Szlovénia), Üzleti iskola (Lengyelország).
Egyéb szolgáltatások	2	Demola (Szlovénia), Start-up hétvége (Szlovénia)

Hangsúlyozni kell, hogy a projekt keretében nem volt lehetőség arra, hogy a kutatás felmérje az egyes országokban elérhető összes szolgáltatást. A fentebb tárgyalt szolgáltatások bizonyos típusai ismétlődnek az egyes országokban. Ezek például lehetnek a vállalkozás gyorsításhoz és inkubációhoz kapcsolódó összes szolgáltatások (és ez által közvetlenül címezhető a fiatal vállalkozók számára), valamint olyan szolgáltatások, mint például az innovációs utalvány (Kujávia-pomerániai vajdaság, ahonnan a lengyel partnerek származnak, ahol működött ilyen kutatási utalvány rendszer).

Az egyes szolgáltatások megvalósítási módját a célcsoport sajátosságainak és igényeinek megfelelően alakították, vagy alakítják ki.

Az információs szolgáltatások esetében az elektronikus kommunikációs szolgáltatások használatát (internetes weboldal, levelezés, hírlevél, közösségi média), valamint a közvetlen érintkezés módjait (egyéni konzultációk, tájékoztató előadások) részesítették előnyben. A tanácsadói szolgáltatásokat

különböző módon valósították meg, attól függően, hogy azok milyen szakterületre vonatkoztak. Így volt például az egyes vállalkozások tulajdonosaival együttműködő műhelymunka (fejlesztési szükségletek felmérése), az egyes vállalkozói szervezetek vezetőivel és alkalmazottaival lebonyolított műhelymunka (PRO INN), valamint mentor tevékenység (Mentor Club). A vizsgált csoport számára nyújtott pénzügyi szolgáltatások az induló vállalkozások számára közvetlen pénzügyi szubvenció formájában nyújtott támogatások (grant-ek), vagy például utalványok, például innovatív utalvány formájában valósultak meg. Azonban általánosan ismert, hogy a vállalkozók számára adhatók támogatások alacsony kamatozású hitelek, hitelgarancia, valamint adókedvezmény, vagy a közigazgatási díjak kötelezettsége alóli részbeni mentesség stb. formájában is. Kutatás és fejlesztési szolgáltatások esetén az egyes szervezetek a fentebb említett utalványrendszert használták, valamint különböző szolgáltatási tevékenységeket vettek igénybe (például partnerkeresés), annak érdekében, hogy szorosabb együttműködés alakuljon ki az üzleti és a tudományos szektor között (például Fiatal Kutatók a Gazdaságban). A vállalkozói inkubációs és vállalkozásgyorsító szolgáltatások mindenekelett a klasszikus konzultációs és mentori támogatást jelentik, szorosan kapcsolódva más módozatokhoz is, mint például partnerkereső szolgáltatás. Az oktatási, képzési szolgáltatások esetében mind a klasszikus - képzésen, műhelymunka, szemináriumok, mind a hálózati megoldásokon alapuló formákat - e-tanulás - alkalmazták.

3.2.4 A személyzettel kapcsolatos követelmények elemzése

A felmérésben szereplő szolgáltatások megvalósításában közreműködő személyek ideális általános jellemzői az alábbiak szerint határozhatók meg:

- egyetemi végzettség,
- általános ismeretek a vállalkozásokkal, a regionális fejlesztés és a vállalkozói támogatások külső forrásaival kapcsolatos kérdésekről,
- megbízható ismeretek az innovációs rendszer elveinek működéséről, különösen a speciális üzleti környezetben működő intézményekről,
- alapvető ismeretek a vállalkozások projekt és innovációs menedzsmentjéről, és azokról a jogi kérdésekről, melyekkel az innovációban érdekelt vállalkozók a leggyakrabban találkoznak,
- kommunikációs készség, képesség másokat meghallgatni, és önálló kérdéseket feltenni.

Az egyes szolgáltatások tekintetében a személyzettel szemben támasztott követelményeket a részletes feladatok tükrében határozták meg. A fentebb felsorolt követelményekhez kapcsolódó részletesebb követelményeket egy-egy adott szolgáltatás típus megvalósításához az alábbi táblázat tartalmazza.

6. táblázat: Az egyes szolgáltatások megvalósításában közreműködő személyzettel szemben támasztott követelmények

Szolgáltatás típusa	Követelmény
információs szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> • megbízható ismeretek a regionális fejlesztésről, a vállalkozástámogatásról, az innovációs politikáról, • megfelelő ismeretek azokról a kérdésekről, melyekkel az üzleti életben működő vállalkozók szembesülnek, • széles körű ismeretek az üzleti életben és az innovációban érdekelt vállalkozók számára rendelkezésre álló külső finanszírozási forrásokról, • kiemelkedő szintű kommunikációs készségek
Szakértői tanácsadó szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> • megfelelő ismeretek és tapasztalatok a fejlesztési stratégia kialakítása, az innováció menedzsment területén • széles körű ismeretek a vállalati és projekt menedzsment területén, • nagyon jó kommunikációs készség, képesség nyitott kérdések megfogalmazására, elvek ismerete és műhelyek működtetésében szerzett tapasztalatok
Pénzügyi szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> • megfelelő ismeretek a rendelkezésre álló külső finanszírozási forrásokról és megszerzésük elveiről, • megfelelő ismeretek a vállalkozások számviteléről, különösen a támogatási kérdésekkel kapcsolatos kérdésekről, valamint egyéb külső finanszírozási formák megszerzéséről • szakértői ismeretek a szolgáltatásokhoz nyújtott támogatásokról, valamint egyéb pénzügyi szubvenciókról
Kutatási és fejlesztési szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> • megfelelő ismeretek kapcsolatos kérdések a vállalkozói és a K+F szektor közötti együttműködésről, • ,mentori és coaching (üzleti edzői) készségek, • széles körű ismeretek a regionális vállalatok kutatás és fejlesztés iránti keresletével kapcsolatosan
Vállalkozói inkubációs és vállalkozásgyorsító szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> • szakértői ismeretek az induló vállalkozások támogatási programjairól legalább országos szinten • széleskörű alaptudás a vállalkozások beindításáról (alapítás, fejlesztés, menedzsment, fejlődési fázisok stb.) • very good communication and teaching skills of persons who have no experience in the scope of business running • megfelelő ismeretek a vállalkozások alapításával kapcsolatos helyi szabályozókról és a vállalkozásokra kirótt illetékekről, • mentori és coaching (üzleti edzői) készségek • megfelelő ismeretek az induló vállalkozásokról és azok támogatásának rendelkezésre álló eszközeiről

Szolgáltatás típusa	Követelmény
Oktatási, képzési szolgáltatások	<ul style="list-style-type: none"> • szervezői készségek • szakértői ismeretek a lebonyolítandó képzésekről • kommunikációs készségek és képesség a megvitatott kérdések hatékony prezentálására

3.2.5 Az egyes szolgáltatásokhoz szükséges infrastruktúra elemzése

A szolgáltatások az esetek többségében nem igényeltek fejlett technikai infrastruktúrát. Az információs, a pénzügyi és az oktatási szolgáltatásokhoz a standard Office programcsomag és az internet elérése az esetek túlnyomó részében elegendő volt, így a szolgáltatások potenciális felhasználói könnyen kapcsolatba kerülhettek távoli és közvetlen módon a szolgáltató személyzettel. Kívánatos, hogy az az intézmény, amely szolgáltatásokat nyújt, legyen felszerelve olyan helyiségekkel is, ahol konzultációkat lehet tartani. Ugyan kétségtelenül fontos lehetőség, ha az intézmény helyben rendelkezik olyan helyiségekkel, ahol a képzés vagy a műhelymunkák lebonyolíthatók, de ez nem szükséges feltétel, mert ma már léteznek olyan, bárki számára elérhető helyiségek, amelyeket szükség esetén ki lehet bérelni.

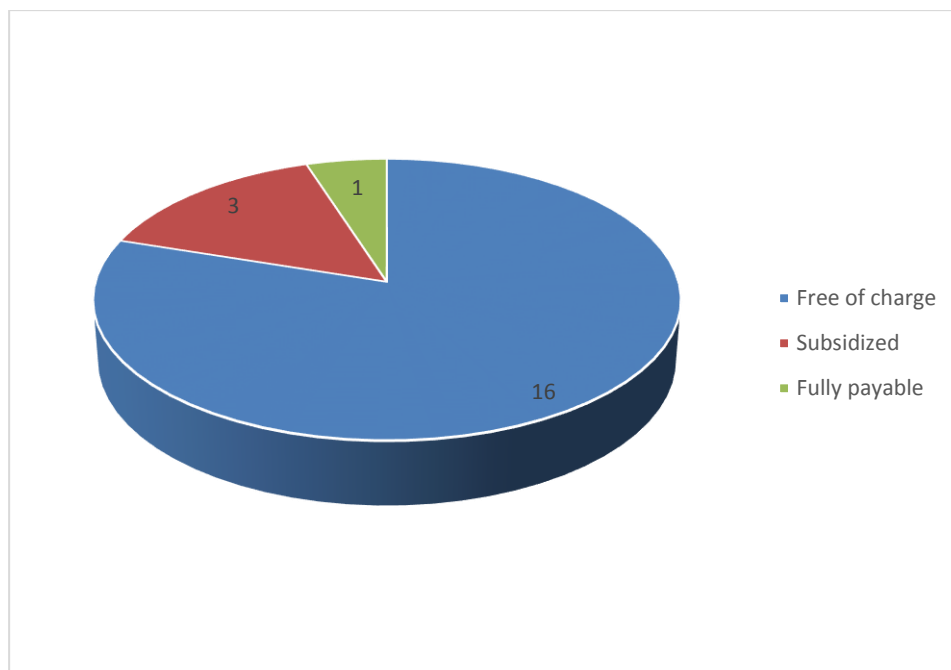
Bizonyos konzultációs szolgáltatások esetében, (például üzleti modell, PRO INN, PRO TECH) egy számos eszközre van szükség. Ezek különböző típusú logikai mátrixok, táblázatok és kártyák/plakátok lehetnek.

Az infrastruktúra tekintetében legmagasabb követelményeket, úgy tűnik, a vállalkozói inkubációs és gyorsító szolgáltatások követelik meg, és leggyakrabban termék, helyiségek biztosítását kívánják meg azon vállalkozók számára, akik most indítják el vállalkozásukat. Ilyenkor kívánatos, hogy ezek a helyek legyenek felszerelve mind zárt helyiségekkel munka (iroda) céljára, valamint kapcsolódó munkaterekkel és szemináriumi és képzési termekkel, amelyekben az induló vállalkozók üzleti találkozóit lehet lebonyolítani, valamint az inkubátorház személyzete által szervezett képzési, workshop programokat és egyéb rendezvényeket lehet megtartani.

3.2.6 A szolgáltatások térítési díja megállapításának elvei

A felmérésben szereplő szolgáltatások döntő többsége ingyenes volt (16). Csak egy szolgáltatásért (szellemi tulajdon értékelés) kellett teljes értékben térítési díjat fizetni, a többiek állami támogatással és a de minimis elvén nyugvó finanszírozással működtek.

11. diagram: A szolgáltatások megoszlása térítési díjfizetési kötelezettség szerint

3.2.7 Az eredmények elemzése

3.2.7.1. A szolgáltatásokat igénybe vevők száma

Az egyes szolgáltatásokat igénybe vevők száma a különböző országokban igen változatosan alakul és függ néhány tényezőtől, különösen:

- 1) A projekt vagy program költségvetésétől, amelyen belül a szolgáltatást biztosítják,
- 2) A projekt megvalósítására rendelkezésre álló időtartamtól,
- 3) a szolgáltatás összetettségének mértékétől,
- 4) a projekt, vagy program sajátosságaitól.

Ezek a tényezők szorosan összefüggnek és kölcsönhatásba lépnek egymással. Például egy nagyobb költségvetéssel rendelkező projekt esetében általában magasabb a szolgáltatásokat igénybe vevők száma, bár a szolgáltatás összetettségéből és a fajlagos költségéből adódó tényezőket nem lehet kizárni. Emiatt az egyes szolgáltatásokat igénybe vevők száma nagyon változatos, melyet az alábbi lista is megerősít.

7. táblázat Szolgáltatások és az azokat igénybe vevők száma

Szolgáltatás típusa	Megnevezés	Igénybe vevők száma	Megjegyzések
információs	INKOR	186	2013 – 2014
	BARR információs szolgáltatások	-	törvény által biztosított szolgáltatások, nem regisztrált
	Egyetemi inkubátorok által kidolgozott támogatási rendszer –	1311	2015

Szolgáltatás típusa	Megnevezés	Igénybe vevők száma	Megjegyzések
	információs és motivációs workshopok		
	Nemzeti innovációs ökoszisztéma támogatása	116	2013-2014
	Mentor Club	26	2013-tól
	Szellemi tulajdon értékelése	10	éves átlag
szakértői tanácsadó	BMC	19	2014-től
	PRO INN	23	2012 – 2015
	PRO TECH	7	2012 – 2015
	A fejlesztési igények felmérése	29	2012
	Improve	6	2015-től
	INKOR	186	2013-2014
	Start:up	50	2014-től
	Nemzeti innovációs ökoszisztéma támogatása	116	2013-2014
	Mentor Club	26	2013-tól
	Innovációs felmérés	37	2014-től
Szellemi tulajdon értékelése	10	éves átlag	
pénzügyi	Innovációs utalvány	2500	2007-2011 és 2015-től
	Start:up	7	2014-től
kutatási és fejlesztési	Demola	60	2013-tól
	Fiatal kutatók a gazdaságban	251	2007-2010
	Nemzeti innovációs ökoszisztéma támogatása	116	2013-2014
inkubációs és vállalkozásgyorsító	Start:up	50	2014-től
	Egyetemi inkubátorok által kidolgozott támogatási rendszer – frissen alapított vállalkozások	10	2015
	Nemzeti innovációs ökoszisztéma támogatása		2013-2014
oktatási, képzési	Üzleti iskola – személyek	4 600	2013-tól
	Fiatal kutatók a gazdaságban	403	2007-2010
	Innovációs menedzsment oktatása	20	éves átlag 2010-től
	Mentor Club	26	2013-tól

Szolgáltatás típusa	Megnevezés	Igénybe vevők száma	Megjegyzések
	Nemzetközi innovációs verseny	45	Magyarország, a projekt szintjén 250

3.2.7.2. Az egyes szolgáltatások elemzése a piaci valós igényeknek történő megfelelésük, valamint a szolgáltatások hatékonyságát befolyásoló tényezők szempontjából

A felmérésben szereplő szolgáltatások széles köre megalapozza azt az állítást, hogy azok lefedik a vállalkozások működtetéséhez kapcsolódó kulcsfontosságú területek döntő többségét. Az összegyűjtött adatok azt mutatják, hogy a szolgáltatásokat igénybe vevők számára rendelkezésre áll támogatás mind az egyszerű információszerzéshez kötődő területeken, például a jelenlegi versenyhez az EU-tól megszerezhető támogatásokért, valamint a nagyon bonyolult kutatási és fejlesztési szolgáltatások illetve tanácsadó szolgáltatások területén, lehetővé téve számukra, hogy mélyreható változtatásokat vezessenek be a termelés vagy szolgáltatások terén, mely a vállalkozás versenyhelyzetének megerősítését szolgálhatja. Azt azonban nehéz pontosan, explicit módon meghatározni, hogy ezek a szolgáltatások mennyire hatékonyak, különös tekintettel az úgynevezett puha eredményekre, amelyek az innovációt ösztönző szolgáltatások esetében csak egy hosszabb periódust követően jelenhetnek meg. Ennek fő tényezői között az alábbiak említhetők:

- az üzleti környezet szervezésére szakosított intézményt képviselő személy tudása és tapasztalatai,
- a szolgáltatást igénybe vevő tudása és tapasztalatai,
- a szolgáltatást igénybe vevő hozzáállása a szolgáltatáshoz,
- a külső szakértő (amennyiben részt vesz a szolgáltatások nyújtásában) tudása és tapasztalatai),
- az üzleti környezet szervezésére szakosított intézmény személyzetének interperszonális kapcsolatteremtő készségei (különösen akkor, ha a szolgáltatás tárgya üzleti partnerközvetítés),
- a vállalkozó pénzügyi forrásai, különösen abban a helyzetben, amikor a szolgáltatás részben vagy egészben térítésköteles,
- a szolgáltatás tervezésének módja, és a szolgáltatáshoz felhasznált eszközök,
- a szolgáltatás időtartama és összetettségének mértéke,
- a szolgáltatás egyéni igényekhez történő illeszkedésének mértéke.

3.2.8. Összefoglalás az innovációs ügynökségek számára problémát jelentő területekről valamint kapcsolódásukról az elemzésekben az egyes szolgáltatási jellemzőkről megállapított következtetésekhez (3.2.1 – 3.2.7)

1. A kutatás eredményei azt bizonyítják, hogy széles körű innovativitást támogató szolgáltatások és programok állnak a vállalkozók rendelkezésére a piacon, többek között a fiatal vállalkozók számára is.

A feldolgozott adatok megalapozzák azt az állítást, hogy a projekt partnerek és a többi üzleti környezetet támogató intézmények által nyújtott szolgáltatások viszonylag könnyen elérhetők az érdekelt fiatal vállalkozók számára. Ugyanakkor az is kiderült, hogy a fiatal vállalkozók számára nyújtott kínálat még mindig túlságosan szűk.

2. Egy keresztmetszeti összehasonlító elemzés és az *egymástól tanulás* találkozók során megrendezett vitaülések következtetései eredményeként az alábbi vitatémák kerültek meghatározásra, amelyek kiindulópontként szolgáltak az innovációt támogató szolgáltatások fejlesztési módjainak kereséshez annak érdekében, hogy azok jobban megfeleljenek a fiatal vállalkozók igényeinek:

A fentiekben említett vitatémák a következők:

- a) adatgyűjtés a fiatal vállalkozók igényeiről,
- b) a szolgáltatások hatékonyságának értékelése,
- c) a fiatal vállalkozók bevonása a szolgáltatások folyamatába,
- d) a szolgáltatások során felhasznált eszközrendszer,
- e) a szolgáltatással kapcsolatos politika.

A fentiekben jelzett vitatémák alapján két fő probléma fogalmazódott meg, amelyek közül az egyik rendszer problémákra²⁵ utal, a másik, mely a szolgáltatási modell fiatal vállalkozók igényeihez történő nem megfelelő illeszkedésének problémáját veti fel, közvetlenül az üzleti környezetre szakosodott szervezetre utal.

A fentiek alapján az alábbi részterületeket érintő konkrét problémák fogalmazódtak meg:

1) Az innovativitást támogató szolgáltatások kínálata túlságosan szűk körű és nem megfelelően személyre szabott a fiatal vállalkozók számára.

A fiatal vállalkozók, mint azt már korábban kiemeltük, egy sajátos igényű csoport, és ezért egyéni bánásmódot kell velük szemben alkalmazni. Ez a személyre szabott megközelítés nemcsak az az alábbiakban ismertetésre kerülő egyes szolgáltatások kiépítésében, vagy működtetésében jelenhet meg, hanem mindenekelőtt tükröződnie kell egy adott innovációs ügynökség szolgáltatás politikájának egész rendszerében.

A felmérés eredményeire alapozva jelenleg is tanulmányozzuk azt a helyzetet, amelyben a fiatal vállalkozók számára nyújtott szolgáltatások, ha egyáltalán léteznek ilyenek külön erre a csoportra koncentrálva, működnek-e egy adott szervezeten belül függetlenül a portfólióban meglévő bármely más szolgáltatásuktól. A fiatal vállalkozók esetében ezek különböznek az idősebb vállalkozók számára

²⁵ A 2. fejezetben került megvitatásra

nyújtott szolgáltatásoktól, mindenekeelőtt abban, hogy a fiataloknak akkor van szükségük támogatásra, amikor belépnek a piacra, és csak ezután helyezhetik a hangsúlyt kínálatuk innovációs jellegére. Egy fiatal vállalkozó komplex támogatást igényel, mely csak úgy biztosítható, ha egy szolgáltatáscsomag készül az innováción alapuló fejlődésük támogatásához. A fiatal vállalkozónak az innovációs ügynökséggel létesített kapcsolatának már a korai szakaszában tudatában kell lennie annak, hogy ez a szervezet képes lesz (saját erőből és külső szakértők segítségével egyaránt) átvezetni az innovációs folyamat minden egyes szakaszán saját cégének beindításakor.

A fiatal vállalkozónak az innovációs ügynökséggel létesített kapcsolatának már a korai szakaszában (akár önállóan, akár az intézmény szakembereivel együttműködve) képesnek kell lennie az innováció megvalósításának összes fázisát véghezvinnie a cégen belül.

2) Nem hatékony kommunikáció az üzleti környezetre szakosodott szervezetek és a fiatal vállalkozók között

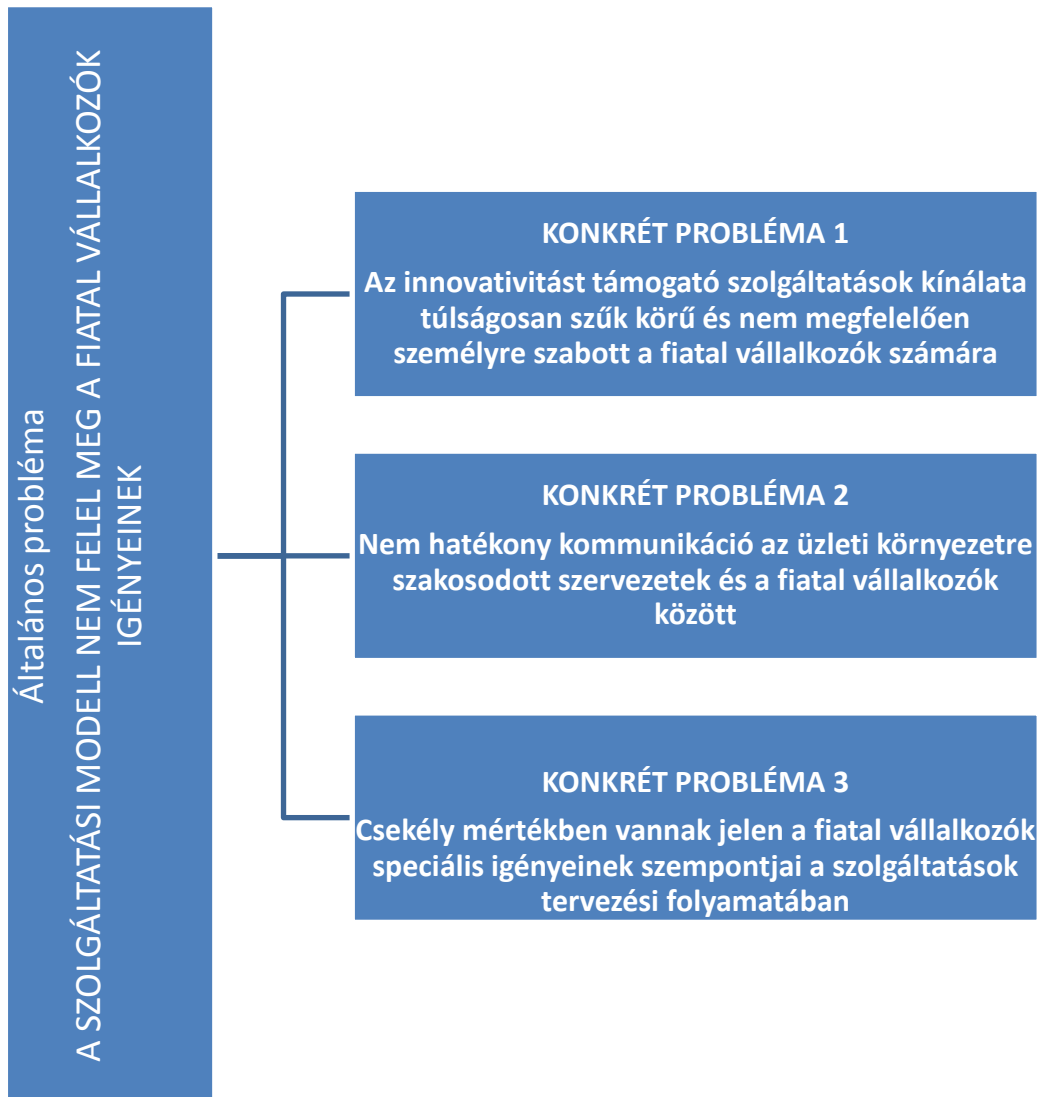
Az innovációs ügynökségek és a fiatal vállalkozók közötti hatékony kommunikáció a köztük kezdődő együttműködés sikerének egyik tényezője. Mit kell érteni a hatékony kommunikáció fogalma alatt? Először is, ez az egyes fogalmak tartományán belüli azonos értelmezést jelenti, mely viszont az üzleti környezetre szakosodott szervezet megbízható ismereteiből fakad, nemcsak az adott ágazati csoportra, hanem arra a nemzedékire vonatkozóan is, amelyből a válaszadó származik. A beszélgetést másképp kell lefolytatni egy olyan vállalkozóval, akinek az első üzleti tapasztalata a korai 1990-es évekből származik (Közép-Kelet-Európában ez az az időszak volt a rendszerváltás, amely szintén hozzájárul ennek a csoportnak a sajátos jellegéhez), és másképp egy 30 év alatti fiatal vállalkozóval, aki csak nemrég kezdte megszerezni első üzleti tapasztalatait, és ugyanakkor könnyen használja az elektronikus médiát, és jól beszél idegen nyelveken, melyek számára jobb lehetőségeket biztosítanak az új üzleti modellek alkalmazásához Európában és világszerte.

Mint a fentiekben bemutatott szolgáltatások és programok összehasonlító elemzéséből is látható, az innovációs ügynökségek és a fiatal vállalkozók közötti kommunikáció leggyakrabban nagyon hagyományos módon zajlik, azaz egy fiatal vállalkozót azonos módon kezelnek a többiekkel, és az illető leggyakrabban ugyanakkor a személynek a felügyelete alá tartozik, aki a céget már több éve vezető, tapasztalt vállalkozóval foglalkozik. Egyrészt az ilyen típusú megközelítés azt feltételezi, hogy egy innovációs ügynökség személyzetének közvetítésével a legtöbb esetben egy ilyen fiatal vállalkozó hozzáférhet az iparágban hosszabb időt eltöltő, idősebb vállalkozók tapasztalataihoz, másfelől viszont fennállhat egy olyan valós veszély is, hogy a tanácsadó olyan megoldásokat is javasolhat, amelyek nem felelnek meg a vállalkozás jelenlegi fejlődési szakaszának és a fiatal vállalkozó gondolkodásmódjának.

3) Csekély mértékben vannak jelen a fiatal vállalkozók speciális szempontjai a szolgáltatások tervezési folyamatában

Egy a fiatal vállalkozók igényeinek meg nem felelt szolgáltatási modell is a kommunikációs problémákra volt visszavezethető. A kutatási minta (a felmérésről készült jelentés) tartalmaz egyetemes jellegű, vagy legalábbis a kkv-szektor nagy részében alkalmazott szolgáltatásokat, bár ezeket a nagyvállalatoknál is alkalmazták. Ahhoz hasonlóan, ahogyan egy vállalat a termékét professzionális módon legyártja és reklámozza, az innovációs ügynökség által nyújtott szolgáltatásoknak is ugyanilyen elvek alapján kell testre szabottnak lenniük, ahhoz a csoporthoz igazodva, amelynek részére címezi a szolgáltatást. Ez de facto az innovációt támogató ügynökség felügyelete alá tartozó összes vállalkozói csoportot kell, hogy jelentse, de ezen belül speciálisan ki kell emelni a fiatal vállalkozókat. Ez utóbbiak cégei ugyanis a tulajdonosok elégtelen szakértelme és leggyakrabban a korlátozott pénzügyi és technikai források miatt kevésbé ellenállóak a lehetséges kudarcok veszélyével szemben, mint a jól bevált cégek.

6. ábra: Általános probléma és konkrét tevékenységekhez kapcsolódó problémák az innovációs ügynökség és egyéb üzleti környezetre szakosodott szervezetek tevékenységében a fiatal vállalkozók innovativitásának támogatása terén

4. fejezet Ajánlások

4.1. Ajánlások a rendszerrel kapcsolatosan

Az első csoportba tartoznak az úgynevezett rendszer szintű ajánlások, melyek az innovációs rendszer különféle hatóterületeinek összességére vonatkoznak. Ezt a felosztás egy ilyen séma szerint határozzuk meg, mivel a fiatal vállalkozók innovativitásának támogatása egyrészt függ azoknak a szervezeteknek a működési minőségétől és hatáskörétől, amelyekkel közvetlenül kerülnek kapcsolatba (például innovációs ügynökségek), másrészt, jelentős mértékben, a teljes rendszer működésének hatékonyságától is.

Figyelmet fordítottunk három területre az egész rendszer vonatkozásában a problémák leírása során, amelyekre a választ az alábbiakban megadott ajánlások alkotják:

- kompetencia a fiatal vállalkozók, a rendszer egyéni szereplőinek kiszolgálása területén az ismeretek és tapasztalatok kölcsönös megosztásával,
- a fiatal vállalkozók bevonása innovációs rendszer szolgáltatásaiba, különösen a kutatásba és az innovációt támogató szolgáltatásokba,
- az innovációs rendszer szervezeteinek fiatal vállalkozók számára nyújtott szolgáltatásai hatékonyságának értékelése,
- Nemzeti szinten megvalósítandó EU-s szintű programok kifejlesztése megcélözva az innovációs kapacitások és egyben a fiatalok üzleti, vállalkozási lehetőségeit.

4.1.1 AJÁNLÁS 1: "Te megtanítasz engem, én megtanítalak téged"

Az ajánlás egy olyan válasz a problémára, amelyet semmilyen kommunikációs platform nem címzett meg innovációs rendszer szervezeteinek számára, és amely megkönnyíteni hivatott az információ, a tudás és a tapasztalatok cseréjét a fiatal vállalkozók innovativitásának támogatása során.

Célkitűzése: javítani a kommunikációt az innovációs rendszer intézményei között olyan eszközök alkalmazásával, amelyek az információ, a tapasztalatok és ismeretek cseréjét szolgálják.

Indoklás: az ismeretek és tapasztalatok cseréje az egyes intézmények között, a kölcsönös célok megvalósítása érdekében tett erőfeszítések alkotják a csoport önképzésének egyik legfontosabb eszközét. A kölcsönös tanulás céljából szervezett találkozók, az esettanulmányok elemzése, a sikerek és kudarcok elemzése biztosítja a rendszer kompetenciájának növekedését, de a legfontosabb az, hogy segíti a vállalkozókat abban, hogy megvalósítsák azokat az újításokat, amelyek csökkentik vállalkozásaik kudarcának valószínűségét a jövőben. Emiatt rendkívül fontos, annak a rendszernek a számára, amely összegyűjti a fiatal vállalkozókat támogató innovációs szervezeteket, hogy rendelkezzen egy sor olyan eszközzel, amelyek együttesen az úgynevezett kommunikációs platformot

alkotják. Az alább javasolt megoldás hatékonysága számára alapvető fontosságú annak megértése, hogy semmilyen fiatal vállalkozókat támogató innovációs rendszert alkotó szervezet sem tud egyedül kitalálni egyéni megoldásokat. Ez az innovációs rendszernek a dolga, és csak egy ilyen szellemű hozzáállás teszi lehetővé a jelenlegi helyzet javulását.

Javasolt megoldás: A javasolt megoldás leírásának a kommunikációs platform fogalmának meghatározásától kell kiindulnia, amely mind a probléma leírásában, mind az az ajánlás indoklásában szerepel. A kommunikációs platform úgy értendő ebben a dokumentumban, mint különféle eszközök, amelyek megkönnyítik az innovációs rendszert alkotó partnerek közötti hatékony tudás- és tapasztalatszerést. Az említett eszközök között szerepelnek a BarCamp-ek [nyitott, ad-hoc közös tanulás és tapasztalatszerzés céljából szervezett konferenciák], az üzleti ebédek/vacsorák, a Startup Hétvégék stb. Más szóval, ezek olyan eszközök, amelyek megkönnyítik az "élőszavas" tudás- és tapasztalatszerést a résztvevők között, de emellett elvezethetnek, sőt kell, hogy vezessenek új megoldások kidolgozásához is (mint például a Startup Hétvégék). Fontos, hogy a találkozókra részt vevők ne csak a sikertörténeteiket, vagy pozitív élményeiket osszák meg, hanem a kudarcaik történeteit is.

A különféle találkozót kiegészítheti egy internetes portál formájában az innovációs rendszer szereplői számára működtetett virtuális eszköz is, ahol jelentéseket, az egyes találkozó eredményeiről szóló dokumentumokat, esettanulmányokat és kontakt névjegyzékeket stb. lehet tárolni.

Az innovációs rendszer szervezeteinek belső politikája is kulcsfontosságú e megoldás sikeréhez. A kommunikációs platform nem cselekszik helyesen, ha nem együtt hozza létre azokkal, akik használják azt. Ez abból következik, hogy a rajta keresztül áramló információ a rendszert alkotó szervezetek személyzetétől fog származni.

4.1.2 AJÁNLÁS 2: "Innovációt ösztönző kutatás és szolgáltatások –miért érdemes használni őket?"

Az ajánlás választ ad a fiatal vállalkozóknak csekély mértékű bevonása a kutatási eredmények megszerzésébe, valamint csekély támogatás megszerzése az innovációs támogatási rendszert alkotó intézményektől saját vállalkozásuk működtetéséhez. c. kérdéskör tárgyában.

Célkitűzés: a kutatás és az innovációt támogató szolgáltatások jelenlétének növelése a fiatal vállalkozók által működtetett cégek fejlesztésében.

Indokolás: Egy innovatív jellegű vállalkozás beindításakor döntő tényező egy tudásalapú gazdaság elépítése. Az innováció típusától függően (technológiai, szervezeti, folyamati) lehet alkalmazni a különböző támogatási eszközöket. Szervezeti és folyamat-innováció innováció esetében gyakran elegendő csak az innovációt támogató jellegű szolgáltatásokat alkalmazni. A technológiai újítások a leggyakrabban mélyebb elemzést kívánnak meg kutatás formájában, amely mikro vállalkozások,

esetében, mivel nem rendelkeznek K+F részleggel, vállalkozók közvetítésével valósul meg. Sajnos, az érdeklődés a kutatások és az innovációt támogató szolgáltatások iránt továbbra is alacsony szinten áll (lásd: a probléma leírását a 22. oldalon). Ezért szükséges lenne egy hatékony oktatási-képzési és információs rendszert bevezetni, amelyek a fiatal vállalkozókkal megismertetnék az üzleti innovációhoz kapcsolódó területekkel és egyúttal jobban informálnák őket a jelenlegi innovációs rendszerben már elérhető kínálatról.

Javasolt megoldás: Az ezen ajánlás megvalósításának eredményeként, a fő terméket alkotó oktatási képzési és információs rendszer valójában másodlagos szerepet játszik. Ezzel szemben leginkább egy olyan ösztönző rendszer lenne a legfontosabb, amely a fiatal vállalkozót arra készíti, hogy igénybe vegye a rendelkezésre álló oktatási és információs eszközöket.

A fiatal vállalkozók által jelzett egyik fő nehézséget a vállalkozásuk működtetési költségei jelentik. Az oktatási rendszer használatának egyik ösztönzője tehát az lehet, hogy időszakos kedvezmények (például adócsökkentés de minimis támogatás formájában, közigazgatási eljárási díjak csökkentése stb.) kapcsolódnak az üzletvitelhez kapcsolódó oktatáshoz. Az ezt követő, vagy további fokozatban az innovatív megoldások finanszírozásához igényelt külső állami támogatások megpályázásához egy fiatal vállalkozó a többiekhez képest előnyösebb elbírálást kaphat a támogatási kérelem benyújtása során. Ezek az előnyök megnyilvánulhatnak a pályázat magasabb pontszámmal történő értékelésében amennyiben a pályázó tudása dokumentált, például az innováció menedzsment területén (vagy indokolt esetben bármilyen más ismeretek területén).

Magát az oktatási és információs rendszert úgy kell kialakítani, hogy ösztönzőleg hasson egy vállalkozó számára. Ez azt jelenti, hogy ezt a rendszert egyszerű lehessen használni, nem okozhat további költségeket, mint például az utazáshoz szükséges költségek és időtartam. Ideális megoldásnak tűnik egy interaktív e-képzési rendszer, mely az oktatási és információs platform szerves része alkotná. A képzéshez kidolgozható lenne többféle változat, attól függően, hogy az adott fiatal vállalkozó mely ágazatot képviseli. A képzés két szinten lenne kidolgozva, az egyik az alapképzés lenne - ingyenes a fiatal vállalkozó számára, és egy prémium szintű (magasabb szintű ismeretekkel) – mely térítési díjas lenne, szintén a fiatal vállalkozók számára. A prémium szintű képzésen történő részvételt valamilyen formában kiemelten kellene értékelni, például extra pontokkal a fiatal vállalkozó pályázatának értékelése során.

Egy példa az alapképzések témaköreire:

- az innováció bevezetéséből származó előnyök a vállalkozás számára,
- innovációs menedzsment a vállalatnál, adózási kérdések
- a szellemi, ipari és szerzői jogok

- az innovációs rendszer működésével kapcsolatos általános ismeretek.

Az e-képzés mellett az innovációs rendszer komplex kínálata is elérhető lenne ezen a platformon, mely tartalmazná az aktuális információkat a rendelkezésre álló finanszírozási forrásokról, az innovációt támogató szolgáltatásokról és az innovációs rendszer általános kínálatairól.

4.1.3 AJÁNLÁS 3: “A rendszer hatékonyságának vizsgálata”

Ez az ajánlás választ ad az innovációs támogatási rendszer intézményei által fiatal vállalkozók számára nyújtott szolgáltatásainak hatékonysági vizsgálatainak elégtelen gyakorisága és rendszeressége című kérdéskör tárgyában.

Célkitűzés: A fiatal vállalkozók számára nyújtott szolgáltatások minőségének javítása.

Indokolás: Fiatal vállalkozók egy dinamikus környezetet alkotnak, mert folyamatosan új szereplők jelennek meg közöttük, és ugyanakkor azok, akik életkoruk miatt már nem tartoznak ebbe a korcsoportba, folyamatosan távoznak közülük. Ezért nagyon fontos a rendszer számára az innovációt támogató szolgáltatások hatékonyságának értékelése, amelyek következtében hatékony, a célcsoport igényeihez igazodó működésűvé fognak válni.

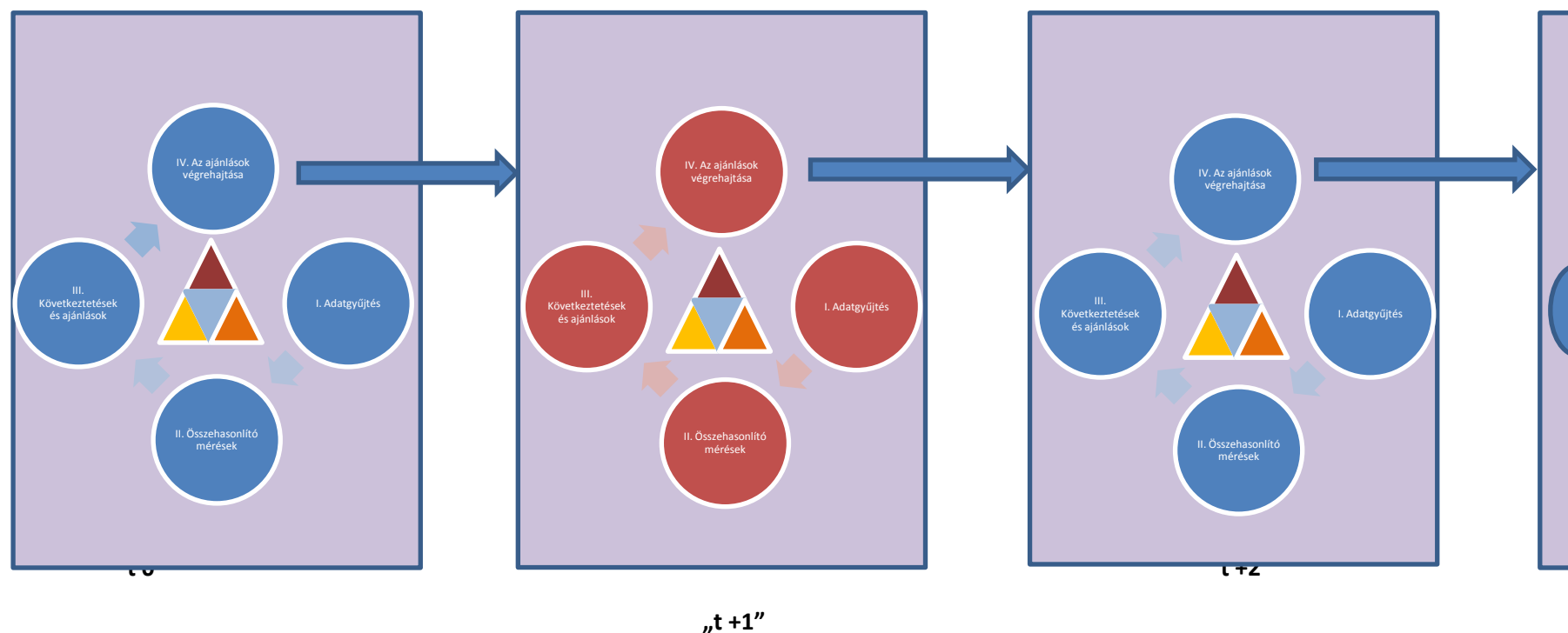
Javasolt megoldás: A javasolt megoldás a hatékonysági vizsgálat leggyakrabban alkalmazott mechanizmusaira vonatkozik. Ez a hatékonyság értékelésnek egy többlépcsős folyamatú lefolytatását jelenti, melynek eredményeként egy ajánlás készülne az egyes rendszer ágazatokon belül működő intézmények fiatal vállalkozók számára nyújtott innovációt támogató szolgáltatásainak fejlesztésére. Az ilyen vizsgálatokat horizontális módon folytatnák le, függetlenül az üzleti környezetre szakosodott szervezetek és termékeik vizsgálatától.

Az elvégzett vizsgálatok hatékonyságának növekedése az alábbi tényezőkből fakad: (1) a vizsgálatok rendszerességének fenntartása (2) a vizsgálatok összetettsége, azaz a vizsgálatok kiterjednének az összes fiatal vállalkozó innovációs támogatási rendszerét alkotó szervezetre (3) a vizsgálatok a támogatott vállalkozásokban megjelenő végső hatásokra koncentrálnának.

A szolgáltatások hatékonyságának értékelését szolgáló vizsgálatok pénzügyi forrásainak mindenekelőtt azoknak a szervezeteknek a költségvetéséből kell származnia, amelyek felelősek a teljes innovációs rendszer működésének koordinációjáért attól a szinttől függően, amelyen az adott rendszer vizsgálata folyik (központi hatóságok regionális hatóságok, helyi önkormányzatok). Eszerint az állami források gazdasági és racionális kiadások biztosítsa, a magasabb szinten (például országos szinten) elvégzett vizsgálatoknak az alsóbb szinten elvégzett vizsgálatok eredményein kell alapulnia (például a regionális vagy helyi az adott ország közigazgatási rendszeréről függően). Ez tehát szabványosított értékelési eszközök alkalmazását teszi szükségessé, melyek biztosítják az egyes adatok összehasonlíthatóságát. A

költségmegtakarításon túl ez a megoldás korlátozni fogja a vállalkozók adatátvitelhez kapcsolódó időbeli elfoglaltságait is.

7. ábra: Egy példa a fiatal vállalkozók számára nyújtott innovációt támogató szolgáltatás hatékonysági vizsgálata folyamatmodelljére az egymást követő időszakokban

t_0 – az adatgyűjtés első időszaka a hatékonyság mérésére

$t + 1, t + 2$ – az adatgyűjtés későbbi időszakai a hatékonyság mérésére

Forrás: Saját vizsgálat

Elvben, csak a vizsgálat legalacsonyabb szintjén kell részt venniük a vizsgálatban, míg magasabb szinten csak abban az esetben, ha a kiválasztott vizsgálati csoport egy adott régiót reprezentál. A reprezentatív vizsgálati csoport igazolná a megállapított tendenciák valamint az alacsonyabb szinteken meghatározott ajánlások helyességét.

Annak a problémának a leírásában, amelyekre az említett ajánlás a válasz, felhívták a figyelmet arra a tényre, hogy az értékelő vizsgálatokat különböző szervezetek végzik el, melyek gyakran a rendszeren belülről származnak. A kapott vizsgálati eredményeket ily módon nem lehet figyelmen kívül hagyni, bár megfelelő fenntartással kell kezelni, szem előtt tartva azt a tényt, hogy olyan szervezetek végzik el, melyek érdekeltek a pozitív eredményben. Annak érdekében, hogy a kapott eredmények a lehető legobjektívebbek legyenek, a fiatal vállalkozók számára nyújtott innovációt támogató szolgáltatások hatékonysági vizsgálatainak lebonyolításával kapcsolatos egyik cél az legyen, hogy az adott szintnek megfelelő értékelést egy erre szakosodott külső intézmény végezze el.

Egy másik fontos szempont a fiatal vállalkozók innovativitását támogató szolgáltatások hatékonyságának növelésében az vizsgálatokban szereplő ajánlások végrehajtása. Minden egyes az innovációs rendszer körében működő szervezetnek érdekeltnek kell lennie szolgáltatásai minőségének javításában, a vizsgálatokban feltárt és az ajánlásokban szereplő hibák kijavításában. Ezért az egész rendszer irányításáért felelős szervezetek energikus tevékenységeket kell elvégezniük annak érdekében, hogy az egyes egységek megfeleljenek az egyes vizsgálatok nyomán megfogalmazott ajánlásoknak. Ezen a ponton, a fent említett ajánlás tökéletesen illeszkedik kommunikációs platform megvalósításával kapcsolatos ajánlásokhoz. Ugyanis pontosan ennek a platformnak az eszközeit kell felhasználni az értékelést követő ajánlásokkal kapcsolatos ismeretek terjesztésére.

Összefoglalva, ismételten hangsúlyozni kell, hogy egyéb tényezők mellett a fiatal vállalkozók innovativitását támogató szolgáltatások és egyben az egész rendszer minőségének fejlesztése számára a vizsgálatok gyakorisága és rendszeressége valamint azok hatékonysága döntő fontossággal bír. Ahogyan könnyű meghatározni a rendszerességet, amely egy univerzális fogalom, és az innovációs rendszer és az azt alkotó szervezetek kultúrájából ered, úgy a gyakoriság ezzel szemben egy sokkal szubjektívebb fogalom. A szolgáltatás hatékonyság ellenőrzési ciklusának gyakoriságát frekvencia a rendszer méretéhez, annak lehetőségeihez technikai és intézményi adottságaihoz kell igazítani. Figyelembe venni azt, hogy a hatékonyságának értékelése során tapasztalt egy-egy jól működő megoldás bevezetése a szolgáltatások körébe nem okozhat zavart magának a rendszernek a normális működésében, és a díja nem róhat túlzottan nagy terhet azokra a fiatal vállalkozókra, amelyek használják ezeket a szolgáltatásokat. Általános elvként mondható, hogy a vizsgálatokat gyakrabban kell elvégezni a rendszer alsó szintjein, mint a magasabbakon.

4.1.4 A rendszerrel kapcsolatos ajánlások összefoglalása

A fenti ajánlások a fiatal vállalkozókat megcélzó innovációs rendszerek működésének minőségi javítását célozzák meg. Ezt a célt különböző, eddig különálló, vagy más célcsoportok számára kifejlesztett szolgáltatások egyesítésével létrehozott szolgáltatáscsomagok kialakításával kívánják elérni. Továbbá azt is feltételezik, hogy szükség van a személyre szabott e-tanulási képzésre is. Ezek olyan új megoldások, amelyeknek nincs társaik a piacon a projektpartnerek országaiban, így még nem szolgálhatnak már működő, hasonló szolgáltatást nyújtó modellekként egymás számára.

4.2.4.2 A vállalkozások támogatására szakosodott intézmények számára megfogalmazott ajánlások

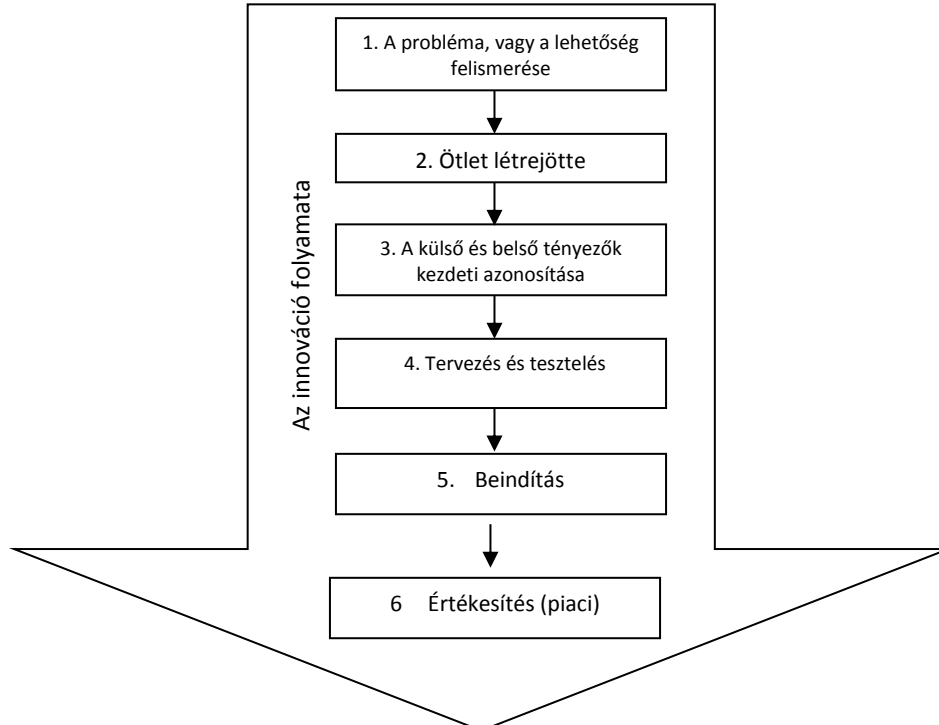
4.2.1 AJÁNLÁS 1 "Kis lépések nagy célok felé"

Ez az ajánlás válasz a fiatal vállalkozók innovációit támogató szolgáltatások nem kellően összetett, vagy nem elegendően személyre szabott megközelítésű jellegének problémakörét illető felvetésre.

Célkitűzés: A fiatal vállalkozókat megcélzó innovációt támogató szolgáltatások fejlesztése olyan komplex támogatási rendszer alkalmazásával, amely kiterjed egy vállalkozásban az innováció bevezetésének valamennyi szakaszára.

Indokolás: A vállalkozások megvalósított innovációk egy olyan tényező, mely döntő hatással van a versenyképesség kiépülésére, melynek eredményeként növekedésnek indulhat a vállalkozás saját eszközeinek értéke és általánosan ismert modernitása. Az újítások beindításának folyamat egy vállalkozásban mindig egy komplex jellegű,²⁶ és annak megfelelő kivitelezése elengedhetetlenül szükséges a pozitív végső hatás eléréséhez. Emiatt a fiatal vállalkozók számára az is fontos, hogy hozzáférjenek a komplex támogatáshoz az innováció beindítása folyamatának minden egyes szakaszában.

8. ábra: Az innováció folyamatának egyes szakaszai

²⁶ Innovációs portál: http://www.pi.gov.pl/Firma/chapter_95075.asp, (21.10.2016)

Forrás: A. Czupryna-Nowak, Heuristic methods in the process of innovation launching [Heurisztikus módszerek az innovációs folyamat elindításában], Series: Organisation and Management, Book 57, Subsequent no. 1847, 2011²⁷

Javasolt megoldás: Azok az innovációs ügynökségek, amelyek fiatal vállalkozók számára szolgáltatnak, szolgáltatásaikat modul jellegű szolgáltatásokat hozzanak létre, amelyek az innovációs folyamat későbbi szakaszaira is kiterjednek. Ugyanakkor, nem szükséges teljesen új szolgáltatásokat létrehozniuk ezen ajánlásban megfogalmazott igények kielégítéséhez. Elegendő egy pontos felmérést elvégezni, és megvizsgálni, hogyan lehetne logikusan csatlakozni a rendelkezésre álló szolgáltatásokhoz, úgy, hogy az elvárt hatás létrejöjjön a fiatal vállalkozók számára nyújtott komplex támogatási rendszer formájában.

Egy modul rendszerű szolgáltatást kell kialakítani oly módon, hogy egyrészt univerzális legyen, másrészt a lehető leghatékonyabban feleljen meg egy adott fiatal vállalkozó igényeinek. A szolgáltatás egyetemessége tulajdonképpen abból áll, hogy megtervezését követően a különböző iparágakban működő eltérő igényekkel rendelkező fiatal vállalkozók innovatív tevékenységeinek támogatására lehet használni. A személyre szabott jelleg pedig abból áll, hogy az innovációs folyamat egyes szakaszaiban az innovációs ügynökség a különböző típusú szolgáltatásokat vagy részleges módszerek közül választhatja ki a legmegfelelőbbet az adott fiatal vállalkozó számára.

Vegyük példának az ötlet létrejöttének szakaszát. Ez az a szakasz, amely rendkívül kreatív megközelítést igényel, amelynek hatására új, vagy jelentősen továbbfejlesztett megoldások (termékek vagy szolgáltatások) jönnek létre, mivel csak ezeket lehet innovatívnak tekinteni egy adott piacon meglévő másokkal szemben. Így a különböző heurisztikus módszerek ideálisnak tűnnek ebben az esetben, melyek között a brainstorming, a Delphi módszer, a forgatókönyvírás és a kérdőíves módszer sorolható fel.

Egy jól felépített moduláris szolgáltatásban a sok fent említett módszer közül az ötlet létrehozását támogatókat kell előnyben részesíteni. Alkalmazásuk függ a fiatal vállalkozó igényeitől is.

A modul rendszerű szolgáltatások létrehozása függ egy adott szervezettől, annak külső szakértőkkel - legyenek akár természetes, akár jogi személyek - történő együttműködési hajlamától. Nincs lehetősége egy adott innovációs ügynökségnek, hogy a saját erőforrásokkal rendelkezzen minden lehetséges kompetencia kielégítésére. Ezért a modul rendszerű szolgáltatás nem csak a fiatal vállalkozó által kiválasztott innovációs ügynökség által nyújtott innovativitást támogató szolgáltatások működésének és hatékonyságának fejlesztését érinti. Befolyásolja ezen kívül az egész innovációs rendszert is azoknak

27

https://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0ahUKEwjzKaxyevPAhVBaxQKHYYJCp0QFggxMAI&url=http%3A%2F%2Fwww.woiz.polsl.pl%2Fzwoiz%2FCzuprynaA_kor2.doc&usq=AFQjCNFmGlwR4Rrt3zllG67r_1sWF6lrVA&cad=rja

az együttműködési kapcsolatoknak a révén, melyet az egyes intézmények létrehoztak. Egy ilyen típusú megközelítés messzemenő hatása az innovációs ügynökségek és más üzleti környezetre szakosodott szervezetek specializációja, valamint az egész rendszer professzionalizálódása lesz.

A modul rendszerű szolgáltatás tervezése során az is fontos, hogy az innovációs folyamat minden egyes szakasza egy vállalkozói döntéssel záruljon arról, hogy kívánja-e folytatni az innovációs folyamat elindítását. Ez azt jelenti, hogy a szolgáltatást megfelelően és pontosan kell értékelni,²⁸ figyelembe véve a vállalkozónak azt a jogát, hogy döntését az innováció folyamatának bármely szakaszában visszavonhatja.

Az ajánlás beindításának szükséges erőforrásai és becsült költsége: A javasolt modell hatékony megvalósításához szükséges alapvető erőforrás nyilvánvalóan egy megfelelően képzett személyzet. Olyan készségekkel és tapasztalattal kell a személyzetnek rendelkeznie, amely lehetővé teszi az egyes modulokban szereplő feladatok végrehajtását. Amikor olyan technikai és szervezeti erőforrásokról beszélünk, melyek szükségesek a végrehajtáshoz, akkor ezek függenek a komplexitás mértékétől, függenek az adott szolgáltatásoktól, de még inkább magától a problémától. Egyszerű szervezeti innováció estében nagyrészt elegendő a szabványos eszközök alkalmazása a műhelymunkában, alapvető számítógépes hardver, helyiségek a munka lebonyolításához stb.. Azonban összetettebb szolgáltatások esetén, egy innovatív terméket vagy technológia bevezetésekor, a fent említett elemek mellett például szükség van egy laboratóriumra, vagy más telephelyekre a prototípus, vagy eszközök kifejlesztéséhez szükséges kutatási és fejlesztési munkát elvégezni, kipróbálni a használhatóságukat (UX) stb.. A személyzet jellemzőit, valamint az egyes moduloknak megfelelő szervezeti és technikai erőforrásokat az alábbi táblázat tartalmazza. Mind a személyi, mind az egyéb erőforrások felsorolt tulajdonságainak és specifikációjának listáját nyitottnak kell tekinteni.

8. táblázat: Javaslatok a személyzet képzettségi szintjére és a technikai, valamint szervezeti erőforrásokra a "Kis lépések nagy célok felé" ajánlás megvalósításához

Modul	Személyzet	Technikai és szervezeti erőforrások
A probléma, vagy a lehetőség felismerése	- a probléma azonosítás módszereinek és a piaci kereslet kutatási módszereinek ismerete, alkalmazása, például stratégiai dokumentumok elkészítésekor,	- helyiségek a vállalkozóval történő közös munkához, - műhelymunkához szükséges eszközök: flipchart (prezentációs tábla), interaktív táblák, vetítő),

²⁸ A "szolgáltatásértékelés" kifejezés itt nem azt jelenti, hogy a fiatal vállalkozónak minden alkalommal fizetnie kell érte. Éppen ellenkezőleg, az innovációs ügynökségek törekednek a szolgáltatásaikhoz külső finanszírozási forrásokat szerezni, annak érdekében, hogy a fiatal vállalkozókat a lehető legjobb módon segítsék elindítani ambiciózus és innovatív projektek megvalósításában.

Modul	Személyzet	Technikai és szervezeti erőforrások
	<ul style="list-style-type: none"> - azzal az ipárral kapcsolatos kérdéseknek megbízható ismerete, amelyre a szolgáltatás kiterjed, - kreativitás, kommunikációs készség, nyitott kérdések feltevésének képessége, mentorálási és coaching készségek 	<ul style="list-style-type: none"> - szabványos számítógépek internet-hozzáféréssel, - specifikus módszerek alkalmazása esetén (mint például a BMC [üzleti terv ismertetése]), a vállalkozóval lebonyolított munkamenethez szükséges eszközök (mátrixok, táblák, stb.)
Ötlet létrejötte	<ul style="list-style-type: none"> - az ajánlásról szóló leírásban ismertetett heurisztikus módszerek ismerete, - kreativitás, kommunikációs készség, nyitott kérdések feltevésének képessége, mentorálási és coaching készségek 	<ul style="list-style-type: none"> - helyiségek a vállalkozóval történő közös munkához, - műhelymunkához szükséges eszközök: flipchart (prezentációs tábla), interaktív táblák, vetítő), - szabványos számítógépek internet-hozzáféréssel,
A külső és belső tényezők kezdeti azonosítása	<ul style="list-style-type: none"> - analitikus készségek és az analitikus módszerek ismerete, - kommunikációs készségek, 	<ul style="list-style-type: none"> - helyiségek a vállalkozóval történő közös munkához, - szabványos számítógépek internet-hozzáféréssel, - adatbázisok (például statisztikai adatok),
Tervezés és tesztelés	<ul style="list-style-type: none"> - a végzett munkával kapcsolatos szakértői ismeretek, amelyek prototípusok tervezéséből és kivitelezéséből állnak, - felhasználói tesztek elvégzésének módszertana, - tapasztalatok az adott iparágban, - kreativitás, kommunikációs készség. 	<ul style="list-style-type: none"> - helyiségek a vállalkozóval történő közös munkához, - szabványos számítógépek internet-hozzáféréssel, - szakértői szoftverekhez történő hozzáférés (például CAD), - laboratórium, - műhely.
Beindítás	<ul style="list-style-type: none"> - tapasztalatok az adott iparágban, - megbízható ismeretek az egyes tanácsadó szervezetek kínálatairól - megbízható ismeretek a kockázati tőke kínálatokról 	<ul style="list-style-type: none"> - helyiségek a vállalkozóval történő közös munkához, - szabványos számítógépek internet-hozzáféréssel, - egyes esetekben szakértői szoftverekhez történő

Modul	Személyzet	Technikai és szervezeti erőforrások
		hozzáférés (például pénzügyi elemzési)
Értékesítés (piaci)	<ul style="list-style-type: none"> - tapasztalatok az adott iparágban, - olyan marketing és értékesítési stratégiák készítésének képessége, amelyek megfelelnek az adott termék vagy szolgáltatás profiljának, - piaci elemzések elvégzésének képessége 	<ul style="list-style-type: none"> - helyiségek a vállalkozóval történő közös munkához, - szabványos számítógépek internet-hozzáféréssel, - egyes esetekben szakértői szoftverekhez történő hozzáférés (például pénzügyi elemzési)

A modul rendszerű szolgáltatások összetett jellege következtében a költségek vonatkozásában nem lehetséges pontos mennyiségi értékeket feltüntetni, melyek tartománya valószínűleg a néhány [tízezer euró]-tól akár a néhány tucat [tízezer euró]-ig terjedhet, és amennyiben szükség van nagymértékben specializált erőforrások bevonására is (laboratóriumok, műhelyek), még további néhány százezer euró. Példaként álljanak itt a "TERVEZÉSI GONDOLKODÁS MUNKATERÜLET - Gyors prototípusgyártás műhely" projekt keretében elindított 8. "Regionális gazdasági személyzet" prioritás 8.2. "Tudástranszfer" program 8.2.1 "A tudományos területen történő együttműködés támogatása" alprogram keretében nyújtott szolgáltatások. A projekt elindítása a Tervezési Gondolkodás módszerén alapul, amely klasszikus formájában az alábbi lépésekből áll:

Megértés → Megfigyelés → Meghatározás → Kigondolás →
→ Prototípus létrehozása → Tesztelés²⁹

Egy vállalkozó számára a fentiekben látható modell alapján nyújtott szolgáltatások költsége a konzultáció költségei nélkül, a beindítási és értékesítési szakaszban elérték a 10,000 eurót.

4.2.2 AJÁNLÁS 2: "Beszéljessünk!"

Ez az ajánlás válasz az elégtelen kommunikáció az innovációs ügynökségek és egyéb üzleti környezetre szakosodott szervezetek és a fiatal vállalkozók között problémájának felvetésére.

Célkitűzés: Az innovációt támogató szolgáltatások testreszabottságának növelése az innovációs ügynökség és a fiatal vállalkozók közötti egyénre szabott jellegű együttműködés révén.

²⁹ <http://pro.shopa.eu/>

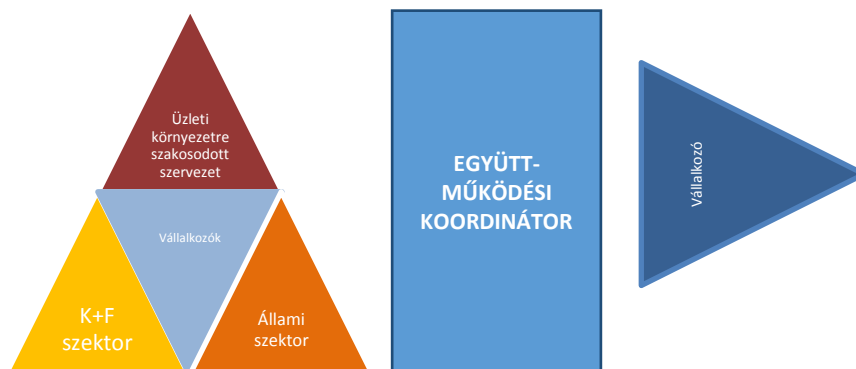
Indokolás: Függetlenül attól, hogy az innovációs ügynökségek szolgáltatásai milyen előnyösek lehetnek egy fiatal vállalkozó számára, az illető soha nem fog tudni róluk, ha nem tájékoztatják. Ez nem vonatkozik a korábban ismertetett a kommunikációs rendszer keretében létrehozandó kommunikációs platform létrehozására, amely a vállalkozó számára is elérhető. Ez a megállapítás arra az esetre utal, amelyben a vállalkozó, immáron ismerve a rendszer kínálatát, felkeresi az innovációs ügynökséget, támogatást kér a személyzettől az innováció beindítási folyamatában. Ez lehet az a legfontosabb pillanat, amelyben egy cégnek e fiatal tulajdonosa küzdve azzal a dilemmával, hogy elégtelen mennyiségű pénzügyi forrásokkal rendelkezik, döntést kell meghoznia arra vonatkozóan, hogy befektesse-e azokat egy innovatív megoldásba, vagy sem. Emiatt annyira fontos, hogy amikor a találkozóra sor kerül, az adott személy jól felkészült legyen a beszélgetésre, a vállalkozóval, nemcsak mint olyan személlyel kell jó kapcsolatot kiépítenie, aki működteti az adott vállalkozást (és így a formális és jogi szempontból egy személynek számít a csoport nagyon fiatal, vagy akár nagyon idős tagja is), hanem mint fiatal vállalkozóval is. Jó információs menedzsment az innovációs ügynökség, és a fiatal vállalkozó közötti kapcsolatokban jobb megfelelést is eredményez az innovációt támogató szolgáltatás és az azt igénybe vevő között.

Javasolt megoldás: Az innovációs ügynökségek szolgáltatásuk igénybevevőivel történő kommunikációs politikájuk tervezésekor fel kell használniuk azoknak a vállalkozóknak a tapasztalatait, akikkel együttműködnek. Az egyes cégek menedzserei cégek pontosan tudják, hogy az ügyfelek elvárásainak teljesítése csak akkor, és kizárólag akkor lehetséges, ha a cég jól megérti igényeiket, és erre válaszként, készít egy az igényeiknek megfelelő ajánlatot. A vállalkozásokban ez a kérdés megoldható az ügyfélszolgálati részlegeken különféle munkakörök létrehozásával, fiókkezelők, asszisztensek, támogatás koordinátorok stb. (attól függően, hogy az adott szervezet hogyan nevezi el). Az itt dolgozó alkalmazottak tovább bonthatók, attól függően, hogy milyen típusú ügyfeleket szolgálnak ki, azaz egyéni ügyfeleket, hálózati ügyfeleket, kiemelt ügyfeleket stb.. Annak szükségességét, hogy az ügyfélszolgálaton dolgozó alkalmazottakat mennyire kell szakosítani, az adott szervezet igényei, ügyfélstruktúrája, szervezeti lehetőségei stb. határozzák meg.

Ehhez hasonlóan, az innovációs ügynökségek és egyéb üzleti környezetre szakosodott szervezetek alkalmazottainak is nemcsak részleg szerint, hanem tekintettel az innovációt támogató szolgáltatások felhasználói szerint is szakosodniuk kell. Az ügyfelek egyik csoportjába tartoznak a fiatal vállalkozók, akik, mint azt korábban említettük, egy speciális igényekkel rendelkező csoport, ezért abban a pillanatban, amikor felveszik a kapcsolatot az innovációs ügynökséggel, olyan személyhez kell irányítani őket, aki megfelelően felkészült arra, hogy beszéljen velük, akire a továbbiakban az együttműködés koordinátoraként lehet hivatkozni.

Meg kell jegyezni, hogy a kapcsolat az együttműködési koordinátorral nemcsak kapcsolatteremtést jelent egy innovációs ügynökséggel, hanem, utalva a fent leírt modul rendszerű szolgáltatási modellre, a teljes innovációs rendszerrel. Az együttműködési koordinátor egyik feladata éppen az, hogy tanácsot adjon a fiatal vállalkozónak arra vonatkozóan, hogy az innovációs hálózat melyik szereplőjének melyik szolgáltatását, vagy akár szolgáltatáscsoportját vegye igénybe.

9.ábra: Együttműködési modell

Forrás: Saját tanulmány

A megfelelően felkészült együttműködési koordinátor nemcsak azokkal a fiatal vállalkozókkal foglalkozik, akik kapcsolatba lépnek az innovációs ügynökséggel, hanem saját szervezeti körében kezdeményezőként is fellép, és feltérképezi azokat a vállalkozókat, akik potenciálisan jogosultak az innovációs ügynökség támogatására, majd törekszik felvenni a kapcsolatot velük, és pozitív válasz esetén fenntartani ezeket a kapcsolatokat.

Továbbá, a koordinátornak megfelelő képzéssel kell rendelkeznie, amely lehetővé teszi számára, hogy meghatározza a vállalkozók igényeit az innovációs együttműködés területén, sőt a koordinátornak képesnek kell arra is lennie, hogy elérje, hogy a fiatal vállalkozók tisztában legyenek saját szükségleteikkel, amikor a tapasztalat hiánya miatt nem veszik észre, hogy egyes területeken a vállalkozásukat fejleszteniük kell.

Egy jó együttműködési koordinátor egyaránt megfelelő szakmai tapasztalatokkal, tulajdonságokkal és képességekkel rendelkezik. Erre különböző példák szerepelnek az alábbi táblázatban:

9. táblázat: Példák az együttműködési koordinátor szakmai tapasztalataira, személyes tulajdonságaira és képességeire

EGYÜTTMŰKÖDÉSI KOORDINÁTOR	
SAKMAI TAPASZTALATOK	SEMÉLYES TULAJDONSÁGOK ÉS KÉSZSÉGEK
Tapasztalatok az ügyfélszolgálat és az ügyfelek megszerzése terén	Figyelem és a megfigyelés képessége

Tapasztalatok az üzleti tárgyalásban, beleértve az egyes vállalkozások menedzsereivel lefolytatott tárgyalásokat	nyílt kérdések feltevésének képessége
Az innovációs rendszer ismerete, amelyben az ügynökség működik, valamint az innováció beindításával, technológiai transzferrel, és szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos kérdések ismerete	kommunikációs készségek, beleértve az informális kapcsolatok építését is
A fiatal vállalkozók jellemző sajátosságainak ismerete	stressz tűrő képesség

Az innovációs ügynökségek rendszerében dolgozó együttműködési koordinátorok munkájának köszönhetően mind az egyes szervezetek, mind az egész rendszer javítani fogja a kommunikációt a fiatal vállalkozókkal, amely a szolgáltatások minőségének és hatékonyságának javulásában fog megnyilvánulni. Fontos, hogy a rendszeren belül az egyes szervezetek legalább két animátorral rendelkezzenek.

Az ajánlás végrehajtásához szükséges erőforrások és a becsült költségek: Ismét a legfontosabb erőforrás az említett ajánlás végrehajtásához a személyzet, amelynek jellemzői a fentiekben kerültek ismertetésre. A szolgáltatásokról szóló ismeretek terjesztése ajánlott a szakmai marketing kampány lebonyolításához. Attól függően, hogy milyen mértékű a személyi állomány felkészültsége, azok a személyek, akik az animátori funkcióit látják el, szintén speciális képzésben részesülhetnek.

Az ajánlások beindításának költségei így az üzleti környezetre szakosított szervezet cselekvési modellje alapján becsülhetők meg, melyet az alábbi táblázatok mutatnak be. A költségeket a Lengyelországban 2013-2014 között alkalmazott díjak alapján számoltuk ki.

10. táblázat: A “Beszéljünk” ajánlás beindításának költségei

Költség típusa	Minimális összeg	Maximális összeg	Megjegyzések
Egy együttműködési animátor munkájának havi költsége	≈ 1.6 ezer euró	≈ 3.4 ezer euró	<p>A költségek összetevői:</p> <ul style="list-style-type: none"> • az animátor díjazása (lengyelországi díjazási norma) • közlekedési költségek (maximum 10 vállalkozóig) • a vállalkozókkal lebonyolítandó találkozók szervezési költségei (közlekedési költségeket nem számítva) • a munkakörök fenntartása (a szervezet rezsiköltségei)

Költség típusa	Minimális összeg	Maximális összeg	Megjegyzések
Promóciós kampány	≈ 2 ezer euró	≈ 7 ezer euró	<p>A minimális költségek összetevői:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konceptió a vizuális megformálással együtt • internetes kampány • kampányanyagok, mint például névjegykártyák, szórólapok, jó gyakorlatokat tartalmazó dossziék stb. • A maximális költségek a továbbiakat tartalmazzák: • sajtóközlemény • sajtótájékoztató
Koordinátorok képzése	≈ 400 euró		2 együttműködési animátor képzésének költségei

4.2.3 AJÁNLÁS 3: “A szabványosított dolgok nem mindig a legjobbat jelentik”

Az ajánlás válasz a csekély mértékben vannak jelen a fiatal vállalkozók csekély mértékben vesznek részt az innovációs ügynökségek által szervezett szolgáltatások tervezési folyamatában címen megfogalmazott problémára.

Célkitűzés: Az innovációt támogató szolgáltatások javítása az igénybe vevők elvárásaihoz történő igazodással, a fiatal vállalkozók érdekeinek figyelembe vételével a tervezés különböző szakaszaiban.

Indokolás: Az üzleti életben, különösen a szolgáltatásban részesülők egész csoportjai, és nemcsak az egyéni felhasználók számára címzett termékek, vagy szolgáltatások esetében nagyon fontos, hogy a szolgáltatások egyetemes jellege tükrözze egyben az egyéni igényeket is. Ezért fontos, hogy az egész folyamat tervezésében és fejlesztésében aktívan részt vegyenek a végső felhasználók is.

Javasolt megoldás: Az innovációt támogató szolgáltatások tervezési, illetve az javítási folyamatának közel állónak kell lenniük az innovációs folyamat elindítási folyamatához egy vállalkozáson belül. Éppen ezen ok miatt, egy innovációt támogató szolgáltatás során kialakított, és az ebben az ajánlásban megfogalmazott követelményeket befogadó működési modell nagymértékben magában foglalja a fentiekben leírt innovációs folyamatot.

A fiatal vállalkozók számára nyújtandó innovációt támogató szolgáltatások tervezési folyamatának ugyanúgy, mint más egyéb szolgáltatások esetében, a következő szakaszokból kell állnia:

igényfelmérés, egy lista létrehozása az alkalmazható eszközökről, a szolgáltatások modelljének felvázolása, tesztelés, javítás, tesztelés, a szolgáltatás végső formában történő beindítása.

A gyakorlat azt mutatja, hogy a vállalkozók, köztük a fiatal vállalkozók, részt vesznek a szolgáltatás tervezési folyamatában, az igényfelmérési és a tesztelési szakaszokban. Meg kell próbálni bevonni különösen a fiatal vállalkozókat, a szolgáltatási folyamat kialakításának egyéb szakaszaiba is, például az eszközök listájának kialakításába, vagy a szolgáltatási modell megformálásába is.

Ösztönözni a vállalkozókat arra, hogy aktívan részt vegyenek az új szolgáltatások előkészítő munkálataiban, illetve a meglévők fejlesztésében nehéz feladat, mivel megköveteli tőlük, hogy saját idejükből áldozzanak e tevékenységekre, amelyek a rövid időn belül nem is hoznak számukra mérhető hasznot. Ezért szükséges mentori tevékenységeket is elvállalni, amely a korábbi ajánlás leírt együttműködési koordinátorok jellemző feladata. Nekik kell rámutatniuk az új szolgáltatások létrehozási folyamatába bekapcsolódás előnyeire, amelyek a vállalkozók érdekeit hivatottak szolgálni.

Egy valószínű megoldás az lenne, hogy meghívjuk a vállalkozókat, hogy vegyenek részt a műhelymunkákban, melyeknek a célja, hogy megtanítsa a fiatal vállalkozókat arra, hogyan tervezzenek meg hatékonyan egy új terméket vagy szolgáltatást ügyfeleik számára, melyhez a példát az innovációt támogató jellegű szolgáltatások tervezése adná. Így egyrészt, a fiatal vállalkozók egyetemes ismereteket kapnának az új termékek kifejlesztéséről és bevezetéséről, másrészt az innovációs ügynökség részletes ismeretekre tenne szert az új szolgáltatások, és bizonyos esetekben még az előre gyártott szolgáltatások tervezésével kapcsolatos tendenciákról.

Egy ilyen megközelítés az említett ajánlást a rendszer szintű ajánláshoz kiegészítő jelleggel csatolná, mely arra utal, hogy a vállalkozók egyre nagyobb érdeklődést mutatnak az innovációs rendszer által nyújtott szolgáltatások iránt.

Az ajánlás indoklásában leírt módon tervezett szolgáltatások egyrészt, legyenek univerzálisak, azaz a csoport kollektív igényeit elégítsék ki, másrészt, úgy kell személyre szabni őket, hogy beváltsák az egyes felhasználók hozzájuk fűzött reményeit.

Az ajánlás megvalósításának szükséges erőforrásai és becsült költségei: A továbbiakra nézve az első helyre a jól képzett személyzetet - azaz olyanokat, akik széleskörű tudással és egyben jó gyakorlati készségekkel rendelkeznek - kell tenni. Annak következtében, hogy ez az ajánlás koncepcióját tekintve az előző ajánlásra utal, azoknak az embereknek, akik ezt az ajánlást megvalósítják, az előzőekben leírt képzettségekkel kell rendelkezniük. A javasolt megoldásban szereplő feladat, a fiatal vállalkozók ösztönzése arra, hogy vegyenek részt a szolgáltatások tervezésében került kihangsúlyozásra. Így tehát úgy tűnik, hogy ebben az esetben az együttműködési koordinátoroknak kulcsfontosságú szerepet kell adni.

A technikai és szervezeti erőforrásokról szólva, annak az intézménynek, amely az ajánlást megvalósítja, rendelkeznie kell legalább: technikai háttérrel, amely alapvető számítógépes hardverrel, helyiségekkel, vagy műhelycsarnokokkal kell rendelkeznie a műhelymunka lebonyolításához.

Az ajánlás megvalósításának költségei el fognak egymástól térni, és függni fognak azoktól a tevékenységektől, amelyeket a szervezet alkalmazni fog szolgáltatásai kidolgozásánál. Ha ez tartalmazza az összes fent említett szakaszt, azaz az igényfelméréstől kezdve egészen a szolgáltatás végső formájának kialakításáig, akkor a költségek várhatóan megközelítik a 7-10.000 eurót. Az ár a már korábban említett "TERVEZÉSI GONDOLKODÁS MUNKATERÜLET - Gyors prototípuskészítés műhely" projekt szolgáltatásainak árértékeit tükrözi azzal a fenntartással, hogy a prototípus készítését felváltja majd az új szolgáltatási modell kidolgozása. Az új szolgáltatási modell értékelésének alapja a Start-up hétvége rendezvény szervezésének és lebonyolításának becsült költségein alapult, amely a résztvevők számától függően, 3 ezer eurótól kezdődik.

További lépések

A "Fiatalok és innovatívok" projekt egyik célja az volt, hogy emelje mind a 4 partner tudásszintjét az egymástól történő tanulás találkozóin megrendezett tapasztalatcsere és a távoli kapcsolatok által. A projekt első szakaszában megvalósított felmérés lehetővé tette a konzorcium tagjai számára, hogy saját kínálataikat a teljes innovációs rendszer kínálatait új szemszögből tekintsék át. Az egymástól történő tanulás találkozóin tovább bővítették a más országokban működő innovációs rendszerekről szóló ismereteket. Ez teremtette meg azt a lehetőséget, hogy a projekt résztvevői felfedezzék a hasonlóságokat, de ami még ennél is fontosabb, a különbségeket. Ezek a partnerek tapasztalataiban meglévő hasonlóságok és ellentétek a fiatal vállalkozók innovativitásának támogatása terén vezettek a fenti ajánlások kifejlesztéséhez.

A következő lépés az úton, az innovációs rendszer javításához a partnerek országaiban és régióiban elsősorban, de ezt követően a többi országokban is, a projekt eredményeinek terjesztése. Ennek köszönhetően a TCT /Tervezési Célok Tanulmány/, ahogy azt kezdetben feltételezték, terjesztésre kerül a fiatal vállalkozók innovativitását támogató különböző intézményekben. Azonban a legfontosabb kérdés az, hogy az ajánlások végrehajtása, és nem csak, a terjesztése azokat az érdekelt felek csoportjain belül. Ezért mind a négy partner megtesz minden tőle telhetőt a javasolt megoldások megvalósítása érdekében.

Hangsúlyozandó, hogy rendszerszintű ajánlások terén a konzorciumi partnerek elkötelezhetik magukat abban, hogy minden szükséges lépést megtesznek majd, hogy ezeket az ajánlásokat eljuttassák az innovációs politika minden olyan döntéshozójához, akik felhatalmazást kaptak a teljes innovációs rendszer felügyeletére. Egy másik lehetséges küldetés lehet még az ajánlások terjesztése az innováció

támogatás fejlesztésében érdekelt felek között, ismertetve őket különféle találkozókra és egyéb rendezvényeken.

A helyzet teljesen más, ha figyelembe vesszük az üzleti környezetre szakosodott intézményeknek szóló ajánlásokat. Ezek az ajánlások a konzorciumi partnerek által kidolgozott szolgáltatások révén készültek el. Céljuk az, hogy javítsa a partnerek minőségi szolgáltatásait. Ezért a a projekt lezárását követően a partnerek megpróbálják az ajánlásokat megvalósítani, és a fiatal vállalkozók csoportján tesztelni. Hangsúlyozni kell, hogy a projekt partnereknek a projektben említettől eltérő célcsoportok számára nyújtott szolgáltatásaik keretében az ajánlásokban leírtakhoz hasonló módszereket, megoldásokat érdemes alkalmazniuk.

Toruni Regionális Fejlesztési Ügynökség & Bydgoszcki Regionális Fejlesztési Ügynökség

Mindkét lengyelországi partnerintézmény esetében az ajánlások már beépítésre kerültek, vagy beépítésre fognak kerülni. Például mindkét intézmény szervezeti rendszerén belül létrehozta az együttműködési menedzser pozíciót, mivel mindkettő megvalósította az Inkor projektet. Ebben az ügyben további lépések várhatók.

Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség

Az ajánlások már közvetlenül beintegrálódtak a partner intézmény szolgáltatásaiba. Az ifjúsági csere szolgáltatások bővültek a személyre szabott tanácsadással és az információcserével. E szolgáltatások fejlesztési módszerei már megosztásra kerültek jó gyakorlatként a Columbus (Erasmus fiatal vállalkozók számára) konzorciumon belül. A futó IP értékelés és a K+F értékelés szolgáltatások továbbfejlesztésre kerültek fiatal vállalkozók számára nyújtott fejlesztési tanácsadási szolgáltatások működtetésével.

Ljubljana Technológiai Park

A Fiatalok és Innovatívok projekt partnerek válogatott ajánlásai, melyeket a partnerek megtárgyaltak és kifejlesztettek, beintegrálódtak a TPLJ /Ljubljana Technológiai Park/ különféle szolgáltatásai közé, mint egy vezető regionális ökoszisztéma a technológia kommercializálódási folyamata érdekében, a következők: az ötletek és az induló vállalkozások gyors fejlesztése érdekében testre szabott nemzeti programok, a növekedésben lévő induló vállalkozások, a kis- és középvállalkozásokat üzleti modelljeik célpiacokhoz történő adaptálását támogató programok. Emellett a TPLJ szolgáltatásokat nyújt a regionális fejlesztési szervezetek számára a személyre szabott üzleti inkubátorok és a technológiai parkok megvalósításában, így számos azonosított gyakorlatokat és ajánlást lehetett beépíteni egy tudástranszfer és gyakorlati tapasztalatcsere folyamatba és a fiatalok - a diákok és a kutatók - támogatási programjaiba.

Mivel az ajánlások a partnerek, vagy egyéb szervezetek által ellenőrzött megoldásokon alapulnak, azok további alkalmazásának sikerrel kell végződnie. A DOP szerzőinek véleménye szerint ennek az egyetlen módja az, hogy az ajánlások tényleges hatékonyságának megnyilvánulásával emelkedni fog terjesztésük és hasznosításuk hatékonyságának valószínűsége más érdekelt felek között is.

Összegzés

Az innovativitásról tanácsadó szolgáltatást nyújtani rendkívül nehéz feladat. A megfelelően végzett szolgáltatás dinamizálja a vállalkozás fejlődését és némi idő elteltével a piaci siker legfontosabb tényezőjévé válik. Az alacsony szintű minőségű szolgáltatás következménye lehet a hatékony piaci versenyhez szükséges szervezeti kapacitás csökkenése és szélsőséges esetben akár a csődbe menetel is. Egy adott csoport, ebben az összefüggésben a fiatal vállalkozók által működtetett cégek, amelyek, mint már említettük, leggyakrabban kisebb személyzettel, szakember állománnyal, szervezeti és mindenekelőtt pénzügyi lehetőségekkel rendelkeznek, különösen ki vannak téve az innovatív megoldások beindításával kapcsolatos esetleges téves tanácsadás negatív hatásainak. Ugyanezeknek a vállalkozóknak kevesebb tapasztalataik miatt ugyanakkor szükségük van ösztönzésre, hogy megvalósítsák saját, néha őrült ötleteiket. Emiatt annyira fontos számukra az üzleti környezetre szakosodott szervezetek hatékony támogatása. Még az előző mondatban szereplő szervezetek legjobbika sem lesz abban a helyzetben, hogy küldetését a lehető legmagasabb szinten lássa el, ha nincs mögötte egy összetartó és hatékony innovációs rendszer.

BIBLIOGRÁFIA:

1. Twinnig Advanced (Twinning +) [Partnerintézményi kapcsolatépítés Plusz],
2. Youth entrepreneurship in Europe: valued, attitudes, policies [Fiatalok vállalkozásai Európában: Értékek, attitűdök, politikák],
3. Oslo Manual - The Measurement Of Scientific And Technological Activities Proposed. Guidelines For Collecting And Interpreting Technological Innovation Data [Oslo Kézikönyv - A javasolt tudományos és technológiai tevékenységek mérése. A technológiai innovációs adatok összegyűjtésének és értelmezésének irányelvei],
4. Developing the pro innovation service package in technology transfer centers [Az innovációt támogató szolgáltatási csomag fejlesztése a technológiai transzfer központokban],
5. Regional Innovation Systems in Poland, Polish Agency for Enterprise Development, 2013 [Regionális innovációs rendszerek Lengyelországban, a Lengyel Vállalkozásfejlesztési Ügynökség, 2013],
6. Europe 2020” – Strategy for intelligent and sustainable development... [“Európa 2020 – stratégia az intelligens és fenntartható fejlődésért],
7. Gebhardt, C., and Stanovnik, P. (2016) ,Slovenia and the Struggle for organisational readiness at the national level [Szlovénia és a harc a szervezeti kompetenciákért nemzeti szinten], Industry & Higher Education, Vol 30, No.1
8. Global Entrepreneurship Monitor 2015/2016 – Global Report [Globális Vállalkozói Monitor 2015/2016 - globális jelentés],
9. Characteristics of Generation Y [Az Y generáció tulajdonságai],
10. S.Yigit, K. Aksay, A Comparison between Generation X and Generation Y in Terms of Individual Innovativeness Behavior. The Case of Turkish Health Professionals [Az X és Y generáció összehasonlítása az egyéni innovativitás terén. A török egészségügyi szakemberek esete], International Journal of Business Administration, Vol. 6, No. 2, 2015 -
11. How to sell those who does not communicate the demand [Hogyan kell eladni azoknak, akik nem reagálnak a keresletre],
12. Model of Performance for Business Environment Institutions [Teljesítménymodell az üzleti környezetre szakosodott intézmények számára]

AJÁNLOTT IRODALOM:

1. Innovation Union Scoreboard 2015 [Innovációs Egyesületi Eredményjelző 2015],
2. Young SMEs Policy Document [Fiatal kis- és középvállalkozás politikai dokumentum]

TÁBLÁZATOK, KÉPEK ÉS ÁBRÁK JEGYZÉKE:

TÁBLÁZATOK:

1. Fogalomhatározó.....	7
2. Az Y generáció "pozitívumai" és "negatívumai".....	26
3. Az X és Y generáció – a személyes tulajdonságok összehasonlítása a munkavégzés területén.....	26
4. Fiatalok és gazdagok – globális cégek és alapítói.....	32
5. A felmérésbe bevont szolgáltatástípusok	35
6. Az egyes szolgáltatások megvalósításában közreműködő személyzettel szemben támasztott követelmények	37
7. Szolgáltatások és az azokat igénybe vevők száma	40
8. Javaslatok a személyzet képzettségi szintjére és a technikai, valamint szervezeti erőforrásokra a "Kis lépések nagy célok felé" ajánlás megvalósításához	55
9. Példák az együttműködési koordinátor szakmai tapasztalataira, személyes tulajdonságaira és képességeire.....	56
10. A "Beszéljessünk" ajánlás beindításának költségei	60

ÁBRÁK:

1. A projekt megvalósítási terv vázlata	9
2. Az innovációs támogatási rendszer szereplői.....	12
3. Magyarország – az innováció intézményrendszere	18
4. Szlovénia – az innováció intézményrendszere	20
5. Általános és rendszer szintű problémák a fiatalok innovációs tevékenységének támogatásában..	24
6. Általános probléma és konkrét tevékenységekhez kapcsolódó problémák az innovációs ügynökség és egyéb üzleti környezetre szakosodott szervezetek tevékenységében a fiatal vállalkozók innovativitásának támogatása terén.....	45
7. Egy példa a fiatal vállalkozók számára nyújtott innovációt támogató szolgáltatás hatékonysági vizsgálata folyamatmodelljére az egymást követő időszakokban	50
8. Az innováció folyamatának egyes szakaszai.....	53
9. Együttműködési modell.....	58

DIAGRAMOK:

1. Az innováció szintje az EU tagállamaiban.....	10
2. A vállalkozások és az innovativitás általános aránya (2012)	11
3. Az innovációk összes aránya – kkv. szektor.....	11
4. A 15-29 éves egyéni vállalkozók (önfoglalkoztatók) százalékos aránya az összes vállalkozóhoz viszonyítva (2013) – EU28	28
5. A 15-29 éves egyéni vállalkozók (önfoglalkoztatók) százalékos aránya az összes vállalkozóhoz viszonyítva (2013) – Lengyelország, Szlovénia, Magyarország	29
6. Az EU tagállamainak rangsora a kényszervállalkozók százalékos aránya alapján életkori csoportok szerint, 2013	29
7. Az egyéni vállalkozó nők aránya az összes egyéni vállalkozók között életkori csoportok szerint a projekt partnerek országaiban és az EU28 tagállamaiban, 2013	30
8. A vállalkozók (egyéni vállalkozók) aránya az összes foglalkoztatotthoz képest életkori csoportok szerint - EU 28.....	31
9. Az egyes szolgáltatások felosztása az igénybe vevők szerint	33
10. Az egyes szolgáltatástípusok	35
11. A szolgáltatások megoszlása térítési díjfizetési kötelezettség szerint	39